

Mannerheimin Lastensuojeluliiton ehkäisevän päihdetyön (EPT) hankkeen seurantatutkimus

Osa I, Alkukartoitus

Julkaisija:
Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Toinen linja 17
00530 Helsinki
p. 075 324 51
www.mll.fi

Tutkijaryhmä: Tuula Aira, Katariina Kämppi, Sami Kokko, Jari Villberg ja Lasse Kannas
Terveystieteiden tutkimuskeskus
Jyväskylän yliopisto 2008

Ulkoasu ja taitto: Virpi Liinoja

Kannen kuva: Eeva Mehto/Kuvaliiteri

Painopaikka: Makeprint Oy 2008

Sisältö

Esipuhe	2
Tiivistelmä	3
1. Johdanto	4
Mannerheimin Lastensuojeluliiton ehkäisevän päihdetyön hanke.....	6
2. Aineistot ja menetelmät.....	8
3. Nuorten kysely.....	9
Taustatietoja.....	9
Suhteet läheisiin.....	10
Läheiset ystävät ja huolien jakajat.....	12
Vapaa-ajan harrastukset.....	13
Kotona päihdeasioista käydyt keskustelut	15
Nuorten päihdekokeilut.....	16
Nuorten arvioita kodin sekä koulun ja opettajien suhtautumisesta nuorten päihdekokeiluihin	19
4. Vanhempien kysely	21
Vanhempien suhteet nuoriin	21
Kodin suhtautuminen nuoren tupakka- ja alkoholikokeiluihin.....	21
Vanhempien arvioita nuorison (alle 18 v) päihdekokeiluista	23
Vanhempien arvioita oman nuoren päihdekokeiluista	26
Yhteistyö päihdeasioissa	26
5. Vanhempien ja nuorten käsitysten vertailua	28
Suhtautuminen nuorten käyttäytymiseen	28
Suhtautuminen aikuisten päihdekäyttämiseen	29
Nuorten ja vanhempien päihdeasenteet	30
Vanhempien ja nuorten arvioita päihteidenkäytön ehkäisykeinojen tehokkuudesta	31
6. Yhteenveto ja johtopäätökset.....	33
Kirjallisuus.....	36
Liitteet	38

Esipuhe

Mannerheimin Lastensuojeluliitto on tehnyt vuosikymmeniä työtä lasten, nuorten ja perheiden terveyden edistämiseksi. Päihteiden ongelmakäyttö on Suomessa yksi merkittävimmistä kansanterveys sairauksista ja lapsiperheiden hyvinvointia uhkaavista tekijöistä. MLL korostaa vanhempien ja lähiyhteisöjen mahdollisuuksia vaikuttaa lasten ja nuorten valintoihin ja elämäntapoihin. Tehtävä ei kuitenkaan ole helppo, sillä yhteiskunnassamme vallitsee melko päihdemyönteinen ilmapiiri, erityisesti alkoholinkäytön suhteen, ja nuorten päihdekokeiluja pidetään ikään kuin nuoruuteen kuuluvana vaiheena. Kuitenkin tiedetään, että nuorten päihdekäyttäytyminen ja aikuisten suhtautuminen siihen vaihtelee Euroopan maissa. Suomalaisten tutkimusten mukaan mitä aikaisemmin nuori aloittaa päihdekokeilut, sitä suurempi on ongelmakäytön riski.

MLL:n ehkäisevän päihdetyön lähtökohtana on päihdekokeilujen ja päihteiden käytön ehkäisy vahvistamalla päihteiltä suojaavia tekijöitä kuten lapsen itsetuntoa, sosiaalisia taitoja ja harrastuksia. Tärkeää on vanhempien varustaminen kohtaamaan päihteisiin liittyvät kysymykset lastensa kanssa jo ennen kuin ne tulevat ajankohtaisiksi. Kodin omalla alkoholipolitiikalla ja kodeissa tehtävillä arkipäivän valinnoilla on vaikutusta siihen, miten nuori suhtautuu päihteisiin ja muodostuuko päihdekokeiluista aikuistumisriitti tai keino paeta harmaata arkea. Tärkeää on myös kodin ja koulun yhteistyö ja koulun antama päihdekasvatus.

MLL:n yhteistyössä A-klinikkasäätiön ja Terveys ry:n toteuttamassa Ehkäisevän päihdetyön hankkeessa 2006–2010 ehkäisevän päihdetyön toimintamuotoja kehitetään yhdessä koulujen, oppilaiden ja heidän vanhempiensa kanssa. Hankkeessa tehdään myös tiivistä yhteistyötä paikallisten ehkäisevän päihdetyön verkostojen kanssa sekä MLL:n paikallisyhdistysten kanssa. Jyväskylän yliopiston toteuttama seurantatutkimus on kunnianhimoinen yritys seurata yhtä ikäluokkaa usean vuoden ajan ja katsoa mitä vaikutuksia hankkeella on mahdollisesti ollut. Alkukartoitus antaa arvokasta tietoa nuorten ja vanhempien päihteiden käyttöä ja sen ehkäisyä koskevista näkemyksistä ja auttaa siten suunnittelemaan hankkeen toteutusmuotoja ja yhteistyötä kotien ja koulujen kanssa.

Sydämelliset kiitokset tutkimuskyselyyn vastanneille oppilaille ja vanhemmille. Kiitos hankkeeseen osallistuvien koulujen rehtoreille, opettajille ja muulle henkilökunnalle. Lämmin kiitos Raha-automaattiyhdistykselle hankkeen ja seurantatutkimuksen rahoittamisesta sekä Jyväskylän yliopiston Terveiden edistämisen tutkimuskeskukselle tutkimuksen toteuttamisesta.

Mirjam Kalland

pääsihteer

Ehkäisevän päihdetyön hankkeen johtoryhmän puheenjohtaja

Aira Tuula, Kämppi Katariina, Kokko Sami, Villberg Jari ja Kannas Lasse

MLL:n ehkäisevän päihdetyön hankkeen seurantatutkimuksen osa 1

Mannerheimin Lastensuojeluliitto toteuttaa vuosina 2006–2010 lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevan ennaltaehkäisevän päihdetyön hankkeen (EPT-hanke) Kirkkonummella, Mikkelissä ja Vaasan seudulla. Hanke toteutetaan yhteistyössä A-klinikkasäätiön ja Terveys ry:n kanssa. Hankkeen ja siihen liittyvän seurantatutkimuksen rahoittaa Raha-automaattiyhdistys. Tämä raportti on hankkeen seurantatutkimuksen ensimmäinen osa, alkukartoitus. Tutkimuksessa kartoitettiin nuorten päihdekokeilujen yleisyyttä, perheiden suhtautumista päihteisiin ja tehokkaita keinoja ennaltaehkäistä nuorten päihteiden käyttöä. Alkukartoitus toimii vertailukohteena seuranta-aineistolle, joka kerätään hankkeen loppuvaiheessa syksyllä 2009.

Alkukartoituksen aineisto kerättiin syksyllä 2007 kyselylomakkein 7.-luokkalaisilta (N=171) ja heidän vanhemmiltaan viidessä koulussa (N=215). Vanhempien kyselyyn vastasi 59 % ja nuorten kyselyyn 47 % kohdejoukosta.

Tutkimuksen mukaan joka kolmas nuori oli kokeillut alkoholia, alle viidennes tupakkaa ja vain muutama nuuskaa. Alkoholin ja tupakan kokeilu oli harvinaisempaa niiden nuorten keskuudessa, joiden vanhemmat tiesivät paljon nuoren vapaa-ajan vietosta ja viettopaikoista. Alkoholia oli kokeiltu tavallisimmin kotona vanhempien läsnä ollessa, mutta kokeilujen luonnetta ei tässä tutkimuksessa tarkemmin selvitetty.

Nuoret arvioivat vanhempiaan myönteisesti: vanhemmat olivat valmiita auttamaan kouluongelmissa, kiinnostuneita koulunkäynnistä ja viettivät riittävästi aikaa nuoren kanssa. Nuoret keskustelivat päihteistä harvoin vanhempiensa, erityisesti isän kanssa, eivätkä vanhemmat kokeneet nuorten päihdekokeiluja ajankohtaisiksi. Koulujen tupakoinnin valvontaa lähes puolet nuorista piti riittämättömänä. Nuorten ja vanhempien mielestä hyvät suhteet vanhempiin ja kavereihin olivat tehokkaimpia keinoja ennaltaehkäistä päihteiden käyttöä. Nuoret pitivät myös päihteiden vuoksi sairastuneiden kertomuksia tehokkaana päihteidenkäytön ennaltaehkäisyn keinona.

Tulosten perusteella suositellaan, että vanhempia rohkaistaan olemaan kiinnostuneita siitä, missä ja miten nuori viettää vapaa-aikaansa. Erityisesti isien kiinnostusta ja osallisuutta nuoren vapaa-aikaan olisi syytä vahvistaa. Perheitä tulisi myös kannustaa keskustelemaan ja pohtimaan suhtautumista päihteisiin eri tilanteissa. Lisäksi suositellaan, että kouluja tiedotetaan nuorten toiveesta lisätä tupakoinnin valvontaa. Päihteiden käytön ennaltaehkäisemiseksi olisi syytä pohtia mahdollisuuksia vahvistaa nuorten perhe- ja kaverisuhteita.

1. Johdanto

Nuorten päihteiden kokeilu ja -käyttö huolestuttavat ja puhuttavat julkisessa keskustelussa. Päihteidenkäytön ennaltaehkäisyn ja vähentämisen on kokenut tärkeäksi myös valtiovalta. Esimerkiksi Valtioneuvoston Terveys 2015 -kansanterveysohjelmassa (STM 2001, 15) keskeiseksi tavoitteeksi on kirjattu ”Nuorten tupakointi vähenee siten, että 16–18-vuotiaista alle 15 % tupakoi; nuorten alkoholin ja huumeiden käyttöön liittyvät ongelmat kyetään hoitamaan asiantuntevasti eivätkä ne ole yleisempiä kuin 1990-luvun alussa.” Hallitus on myös käynnistänyt vuonna 2004 alkoholihaittoja ehkäisevän Alkoholihojelman (STM 2008), joka jatkuu edelleen.

Suomalaisten nuorten päihteidenkäytössä on ollut nähtävissä viime vuosina myönteistä kehitystä. Nuorten alkoholinkäyttö on vähentynyt 2000-luvulla verrattuna 1990-lukuun ja vastaavasti raittiiden nuorten osuus on lisääntynyt. Myös humalajuominen ja toistuva alkoholinkäyttö ovat olleet laskusuunnassa (Ahlström ym. 2008, WHO-Koululaistutkimus 2008, Kouluterveyskysely 2007a) 18-vuotiaita poikia lukuun ottamatta (Rimpelä ym. 2007). Vuonna 2007 raittiita 7.-luokkalaisista tytöistä oli 51 % ja pojista 52 %, kun neljä vuotta aikaisemmin tytöistä raittiita oli noin kolmannes ja pojista 40 %. Vuonna 2006 humalassa oli ollut 7.-luokkalaisista tytöistä viidennes ja pojista 18 %. (WHO-Koululaistutkimus 2008.)

Poikien suosituin juoma on useiden tutkimusten mukaan olut ja tyttöjen siideri (Vuori ym. 2004, Ahlström ym. 2008). Long drink -juomien suosio on kasvanut, kun taas muiden juomien käyttöä 9.-luokkalaiset ovat vähentäneet (Ahlström ym. 2008). Vuonna 2007 nuorten alkoholin maistamistilanteet (alle kaksi ravintola-annosta) sijoittuivat yleisimmin kotiin tai jonkun toisen kotiin ja vastaavasti humalakerrat tapahtuivat jonkun toisen kotona tai ulkona. Kodin ulkopuolella nautitut alkoholijuomat oli hankittu tavallisimmin sisarusten, kavereiden tai tuntemattomien henkilöiden välityksellä. Sirolan tutkimuksen (2004) mukaan alkoholijuomia saatiin myös vanhemmilta. Kouluterveyskyselyssä (2006, 2007b) sekä Vallin (1998) ja Karlssonin ym. (2007) selvityksissä kavereiden merkitys alkoholin toimittajana korostui. Hämeenlinnan seutukunnassa tehtyjen ostokokeiden perusteella alaikäisiltä näyttävät nuoret onnistuvat ostamaan alkoholia ilman henkilöllisyyspapereita melkein joka toisessa tapauksessa, huoltoasemilla helpommin kuin Alkossa (Karlsson ym. 2007). Nuoret arvioivat myös itse, että alkoholinsaanti on nuorille helppoa (Luopa ym. 2004, Karlsson ym. 2007, Luopa ym. 2007, Kouluterveyskysely 2007b).

Myös nuorten tupakkakokeilut ja päivittäinen tupakointi ovat vähentyneet viime vuosina kaikissa ikäryhmissä. (Kouluterveyskysely 2007a, Rimpelä ym. 2007, Ahlström ym. 2008, WHO-Koululaistutkimus 2008). Tupakoinnin kokeilu ja aloittaminen ovat siirtyneet myöhempään ikään (Rimpelä ym. 2007). WHO-Koululaistutkimuksen (2008) mukaan vuonna 2006 oli 7.-luokkalaisista tytöistä kokeillut tupakkaa kolmannes ja pojista 36 %, kun vastaava poikien osuus vuonna 1994 oli 70 % ja tyttöjen 52 %. Vuonna 2006 päivittäin tupakoi 7.-luokkalaisista pojista 4 % ja tytöistä 5 %. Vaikka päivittäinen tupakointi on vähentynyt, 16–18-vuotiaista pojista polttaa päivittäin 24 % ja tytöistä 26 % (Rimpelä ym. 2007). Terveys 2015 -ohjelman (STM 2001) tavoitteeseen (16–18-vuotiaista alle 15 % tupakoi) on vielä matkaa. Tosin vuoden 2007 Kouluterveyskyselyssä lukiolaisilta on saatu myös myönteisempiä tuloksia, sillä 1.–2. vuosikurssin opiskelijoista vain 11 % poltti päivittäin.

Nuorten nuuskan kokeilu vähentyi 2000-luvulla (WHO-Koululaistutkimus 2008, Rimpelä ym. 2007), mutta tämä myönteinen kehitys näyttää pysähtyneen (Rimpelä ym. 2007). 7.-luokkalaisten nuuskakokeiluista on tutkimustietoa ainoastaan WHO-Koululaistutkimuksesta vuodelta 2002, jolloin pojista 15 % ja tytöistä 3 % oli kokeillut nuuskaa (Vuori ym. 2004).

Nuorten sosiaalinen altistuminen huumeille ja huumeiden kokeilu ovat vähentyneet 2000-luvun alkuvuosina (Kouluterveyskysely 2007a, Rimpelä ym. 2007, Ahlström ym. 2008). Viime vuosina käytön ja kokeilujen yleisyydessä ei ole tapahtunut suuria muutoksia (Kouluterveyskysely 2007a). Vuonna 2007 vajaa puolet 16–18-vuotiaista tytöistä ja noin 40 % pojista tiesi jonkun tuttavansa kokeilleen huumeita (Rimpelä ym. 2007). WHO-Koululaistutkimuksen mukaan vuonna 2002 kannabista ilmoitti kokeilleensa 7.-luokkalaista 2 % ja 9.-luokkalaista pojista 8 % ja tytöistä 7 % (Vuori ym. 2004). Eurooppalaisen koululaistutkimuksen (ESPAD) 9.-luokkalaisten koskevat tulokset vuodelta 2007 ovat samansuuntaisia. Kouluterveyskyselyn (2007a) mukaan samana vuonna huumeita kokeileita oli 8.–9.-luokkalaissa 6 % ja lukion 1.–2. vuosikurssin opiskelijoista 10 %.

Suomalaisten nuorten päihdeasenteita ja -käsityksiä sekä erityisesti vanhempien käsityksiä nuorten päihdekäyttäytymisestä on tutkittu melko suppeasti. Kouluterveyskyselyn (2006, 2007b) mukaan peruskoulun 8.- ja 9.-luokkalaisten yli puolet hyväksyi tupakoinnin silloin tällöin, mutta 10 tai useamman savukkeen polttamisen päivässä hyväksyi vain noin viidennes oppilaista. Samoin muutaman alkoholiannoksen juominen oli nuorten mielestä hyväksyttävämpää kuin humala kerran viikossa, sillä yli puolet hyväksyi muutaman alkoholiannoksen ja noin kolmannes humalan kerran viikossa. Marihuanan polttamisen silloin tällöin hyväksyi joka kymmenes yläluokkalaisten, kun taas säännöllisen marihuanan käytön hyväksyi 4 % oppilaista. Kyselyssä ei tarkemmin määritetty kenen tai minkä ikäisten päihdekäyttäytymisen hyväksymistä pyydettiin arvioimaan.

Porilaisten 9.-luokkalaisten nuorten ja heidän vanhempiensa alkoholasenteita selvittäneen Sirolan (2004) tutkimuksessa nuoret suhtautuivat omaan alkoholinkäyttönsä tulevaisuudessa enimmäkseen myönteisesti: valtaosa nuorista ajatteli, että alkoholinkäyttö kahden vuoden kuluttua on ”ok asia” (Sirola 2004). Myös Nuorisobarometri vuodelta 2002 kertoo, että humalahakuinen alkoholinkäyttö kuului 15–19-vuotiaiden enemmistön mielestä nuorten vapaa-aikaan (Saarela 2002). Alkoholia jo kokeilleet nuoret ovat toisaalta myös ilmoittaneet haittoja, joita alkoholinkäytöstä oli seurannut (Lavikainen 2007). Sekä Sirolan (2004) että Vallin (1998) tutkimuksissa nuorten mielestä omaan alkoholinkäyttöön yleisimmin vaikuttivat kokeilunhalu, kaverien alkoholinkäyttö ja alkoholin rohkaiseva vaikutus.

Suomessa tehtyjen paikallisten tutkimusten perusteella vanhemmat usein olettavat perheen nuoren käyttävän vähemmän alkoholia kuin nuori todellisuudessa käyttää (Sirola 2004, Karlsson ym. 2007). Vanhemmat ovat samanaikaisesti kokeneet, että nuoret yleensä käyttävät alkoholia liikaa, juomien saanti on liian helppoa ja että alkoholin myynnin valvontaa tulisi tehostaa (Sirola 2004).

Vanhemmilla on merkitystä nuorten päihteidenkäytön ehkäisyssä. Paikallisten, Kouluterveyskyselyyn perustuvien selvitysten mukaan yläluokkalaisten tupakointi ja alkoholinkäyttö oli todennäköisempää, jos vanhemmat eivät tieneet, missä nuori viettää viikonloppuil-

tansa (Luopa ym. 2004, 2005, 2007). Kodin voidaan nähdä myös toimivan mielipiteiden, arvojen ja asenteiden opettajana sekä välittäjänä ja sen ajallinen vaikutusmahdollisuus on suuri. Vanhemmat toimivat samanaikaisesti nuorelle sekä malleina että kontrolloijana. Iän myötä vanhempien merkitys mielipiteiden ja asenteiden muovaajina vähenee ja kaveripiirin merkitys puolestaan kasvaa.

Terveystieto-oppiaine on lisännyt koulujen mahdollisuuksia ehkäistä päihteidenkäyttöä. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2004) on kirjattu yhdeksi terveystiedon sisällöksi päihteet 7.–9.-vuosiluokkien opetuksessa. Päättöarvioinnissa hyvän osaamisen kriteerinä on, että oppilas osaa kuvata ja pohtia päihde- ja vaikuteaineiden käyttöön liittyvää riippuvuutta ja terveysriskejä. Lisäksi oppilaan tulisi osata pohtia päihteidenkäytön syitä ja seurauksia sekä keinoja päihteiden välttämiseksi. Vuosiluokilla 1–6 terveystietoa opetetaan integroidusti, ja päihteisiin liittyvien keskeisten asioiden tuntemus ja niiden haitallisuus sisältyvät 5–6:n vuosiluokkien biologian ja maantiedon opetukseen.

Tupakointia ja terveyttä käsittelevää opetusta vuosiluokilla 7–9 on tutkittu kyselyn avulla lukuvuonna 2005–2006. Vastaajina olivat koulujen rehtorit, työryhmä tai rehtorin valitsema opettaja. Tupakkaa käsittelevään opetukseen oli käytetty aikaa useimmissa kouluissa 1–2 tuntia lukuvuodessa. Näillä tunneilla ulkopuoliset asiantuntijat toimivat usein vierailuvina luennoitsijoina. Monet koulut olivat myös osallistuneet Terveys ry:n järjestämään Smoke Free -kilpailuun ja muihin tupakoimattomuuskampanjoihin. Tupakoinnin valvonta koulussa oli vastaajien mukaan lisääntynyt tai pysynyt ennallaan viimeisen 15 vuoden aikana. Vanhempainilloissa tupakoinnista keskusteltiin yleensä kerran vuodessa tai epä-säännöllisesti. Henkilökunnan mielestä vanhempainilloilla ei ollut niin paljon merkitystä tupakoimattomuuden edistämisessä silloin, kun vanhemmat itse tupakoivat. Ongelmallisena koettiin myös se, että tupakoivien oppilaiden vanhemmat eivät välttämättä osallistu vanhempainiltoihin. (Pennanen ym. 2006.)

Eri puolilla Suomea on toteutettu viime vuosina useita nuorten päihteiden käytön ennaltaehkäisyyn tähtäviä hankkeita (mm. Nuorten suunnittelema päihdevalistus nuorille 2001–2002, Päivänsäde vai Menninkäinen 2001–2002, Nuorten pyörät pyörimään 2005–2006, Päihdevalistajahanke Skarppi 2005–2007). Sosiaali- ja terveysministeriön rahoittamien hankkeiden terveyden edistämisen näkökulma on painottunut sairauksien ehkäisyyn ja hoitoon. Esimerkiksi tupakoinnin vähentämiseen tähtäävät hankkeet ovat kohdistuneet tupakoinnista vieroitukseen. Hankkeiden tavoitteiden on toivottu suuntautuvan myös promootioon eli terveyden voimavaroihin ja terveyteen liittyvien asioiden vahvistamiseen. (Kokko 2007.)

Mannerheimin Lastensuojeluliiton ehkäisevän päihdetyön hanke

Mannerheimin Lastensuojeluliitto on käynnistänyt syksyllä 2006 ennaltaehkäisevän päihdetyön hankkeen – Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukeva ehkäisevän päihdetyön (EPT) hanke. Hankkeen tarkoituksena on vahvistaa perheiden hyvinvointia ja ehkäistä nuorten päihteidenkäyttöä. Hankkeessa työskennellään saman oppilasikäluokan ja heidän vanhempiansa kanssa peruskoulun 6. luokalta 9. luokalle. Hankkeessa kehitetään ja kokeillaan uusia toimintamuotoja mm. tukioppilastoimintaan, kodin ja koulun yhteistyöhön sekä nuorten ja perheiden vapaa-aikaan.

Hankkeen tavoitteet ovat ehkäistä nuorten päihteidenkäyttöä, vaikuttaa nuorten lähiyhteisöön ja kehittää järjestöjen ehkäisevää päihdetyötä. Hanke toteutetaan vuosina 2006–2010 Kirkkonummella (Veikkolan koulu), Mikkelissä (Anttolan ja Rantakylän yhtenäiskoulut) ja Vaasan seudulla (Merenkurkun koulu ja Mustasaaren keskuskoulu). Hankkeen rahoittaa Raha-automaattiyhdistys. Valtakunnallisina yhteistyökumppaneina ovat A-klinikkasäätiö ja Terveys ry. Hankkeen seurantatutkimuksen toteuttaa Jyväskylän yliopiston Terveiden edistämisen tutkimuskeskus. Rahoittajana toimii Raha-automaattiyhdistys.

Tässä raportissa kuvataan EPT-hankkeen seurantatutkimuksen alkukartoitus ja tutkimustuloksia vuodelta 2007. Näitä alkukartoituksen tuloksia hyödynnetään EPT-hankkeen suunnittelussa. Lisäksi alkukartoitus toimii vertailuaineistona hankkeen loppuvaiheessa kerättävälle seuranta-aineistolle. Tässä raportissa päihteillä tarkoitetaan alkoholia, tupakkaa, nuuskaa ja huumeita, joskin pääosa kysymyksistä käsittelee alkoholia sekä tupakkaa. Raportti on kirjoitettu ensisijaisesti käyttöraportiksi, ei niinkään tieteelliseksi julkaisuksi. Näin ollen tilastollisia merkitsevyyksiä ei erikseen mainita. Tutkimuksen tulokset perustaulukkoina löytyvät osoitteesta:

<http://www.jyu.fi/tetk/ETP1>

Raportissa vastataan muun muassa seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- Kuinka yleisiä nuorten päihdekokeilut ovat?
- Miten nuoret ja heidän vanhempansa suhtautuvat päihteisiin ja päihteiden kokeiluun?
- Missä määrin kotona keskustellaan päihdeasioista?
- Millaista yhteistyötä kodit toivovat päihdeasioissa?
- Missä määrin nuorten ja vanhempien käsitykset ja suhtautuminen päihteiden käyttöön eroavat toisistaan?
- Millaisia keinoja nuoret ja vanhemmat pitävät tehokkaina päihdekokeilujen ja päihteidenkäytön ennaltaehkäisemiseksi?

2. Aineistot ja menetelmät

Alkukartoituksen tutkimusaineistot kerättiin kyselylomakkein EPT-hankkeen viideltä yhteistyökoululta. Kohdejoukkona olivat 7.-luokkalaiset nuoret ja heidän vanhempansa. Vanhemmille kotiin lähetetyssä kyselyssä pyydettiin kirjallista lupaa sille, että perheen nuori saa vastata kyselyyn koulussa. Saman koulun nuoret vastasivat kyselyyn oppitunnilla. Kyselyihin vastattiin loka–marraskuussa 2007.

Vanhempien kyselyyn vastasi yhteensä 215 vanhempaa (taulukko 1). Vastaajista oli äitejä 61 % ja isiä 10 %. Vanhemmat vastasivat yhdessä 26 % kyselyistä. Vanhempien kyselyyn vastasi kokonaisuudessaan 59 % perheistä. Nuorten kyselyyn vastasi 171 nuorta (taulukko 2). Heistä poikia oli 53 % ja tyttöjä 47 %. Nuorten vastausaktiivisuus jäi kohtalaisen alhaiseksi (47 %) osittain vanhempien alhaisen vastausaktiivisuuden vuoksi (ks. taulukko 2, sarake vanhemmat eivät vastanneet kyselyyn). Kouluittain suurimmat aineistot kerättiin Rantakylästä ja Merenkurkusta.

Taulukko 1. Kyselyyn vastanneiden ja ei-vastanneiden vanhempien osuudet kouluittain

	Vastanneet	Ei vastanneet	Yhteensä
Merenkurkku	63	71	134
Anttola	14	6	20
Mustasaari	29	25	54
Veikkola	41	23	64
Rantakylä	68	27	95
Yhteensä	215	152	367

Taulukko 2. Nuorten vastausosuudet kouluittain

	Vastausluvan vanhemmilta saaneet	Vastanneet nuoret	Ei vastauslupaa vanhemmilta	Vanhemmat eivät vastanneet kyselyyn ¹	Yhteensä
Merenkurkku	50	45	13	71	134
Anttola	11	11	3	6	20
Mustasaari	23	22	6	25	54
Veikkola	35	34	6	23	64
Rantakylä	60	59	8	27	95
Yhteensä	179	171	36	152	367

¹ Kyselyyn vastaamatta jättäneiden vanhempien koulunuorelta ei luonnollisesti voitu saada vastauslupaa

3. Nuorten kysely

Taustatietoja

Noin puolet kyselyyn vastanneiden nuorten todistuksen keskiarvoista sijoittui kahdeksan ja yhdeksän välille (taulukko 3). Alle seitsemän keskiarvon oppilaita oli vastanneiden joukossa vain 4 %. Tyttöjen todistuksen keskiarvo oli yleisesti poikien keskiarvoa korkeampi.

Yli puolet nuorista aikoi peruskoulun päätyttyä lukioon, noin joka neljäs suunnitteli pyrkivänsä ammattikouluun. Nuorista viidennes ei vielä seitsemännellä luokalla osannut sanoa, minne aikoo peruskoulun jälkeen. Tytöt aikovat poikia yleisemmin lukioon, pojat suuntautuivat tavallisemmin ammattikouluun.

Noin joka toinen nuori ilmoitti käytössään olevan tai käyttävänsä viikoittain 0–6 euroa, runsas neljännes 7–17 euroa ja viidesosa yli 17 euroa. Sukupuolten välillä ei ollut eroa käyttövarojen määrässä.

***Taulukko 3.** Kyselyyn vastanneiden nuorten todistuksen keskiarvo, koulutusorientaatio ja käyttövarat viikossa (%)*

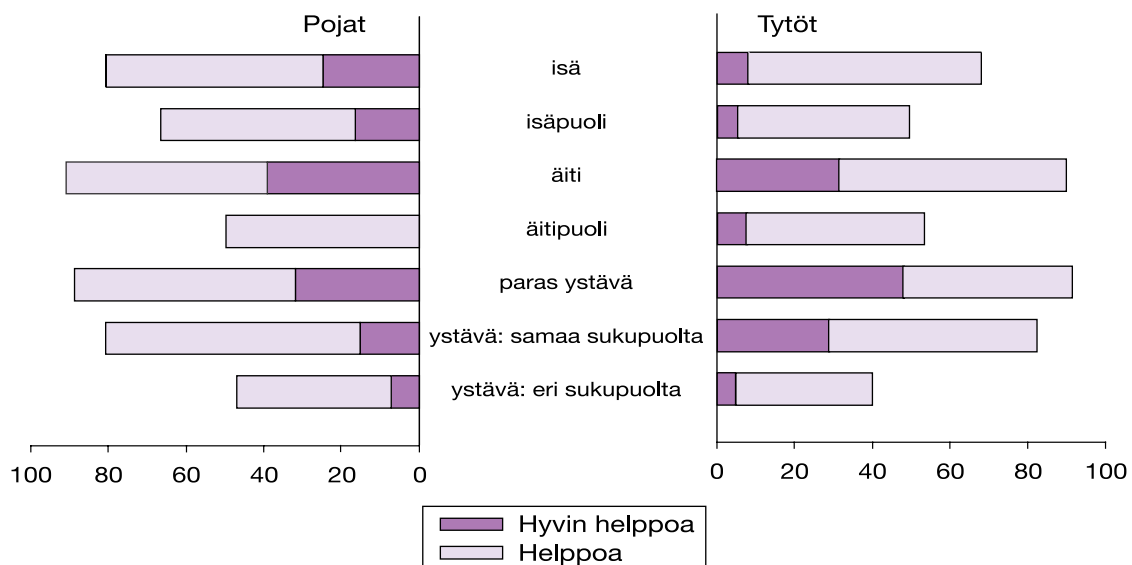
Keskiarvo	Tytöt (%)	Pojat (%)	Kaikki (%)
4–6,9	0	7	4
7–7,9	17	33	25
8–8,9	57	52	54
9–10	26	8	17
Yhteensä	100	100	100
n	69	73	142
Koulutusorientaatio	Tytöt (%)	Pojat (%)	Kaikki (%)
pyrkii lukioon	67	44	55
pyrkii ammattikouluun tai muuhun ammatilliseen koulutukseen	17	32	25
ei osaa sanoa	16	24	20
Yhteensä	100	100	100
n	77	86	163
Käyttövarat viikossa	Tytöt (%)	Pojat (%)	Kaikki (%)
0–6 €	51	54	53
7–17 €	29	27	28
yli 17 €	20	19	19
Yhteensä	100	100	100
n	80	89	169

Valtaosa nuorista (79 %) asui perheessä isän ja äidin kanssa. Joka viidennen nuoren perheeseen kuului vain toinen biologinen vanhempi. Lähes kahdella kolmasosalla (64 %) nuorista oli yksi tai useampia sisarusia.

Suhteet läheisiin

- Mieltä vaivaavista asioista keskusteleminen oli helpointa äidin ja parhaan ystävän kanssa.
- Äidit tiesivät nuorten vapaa-ajan vietosta, rahankäytöstä ja ystävistä paremmin kuin isät.
- Vanhempia arvioitiin myönteisesti: valmiita auttamaan kouluongelmissa, kiinnostuneita koulunkäynnistä ja viettävät riittävästi aikaa nuoren kanssa.

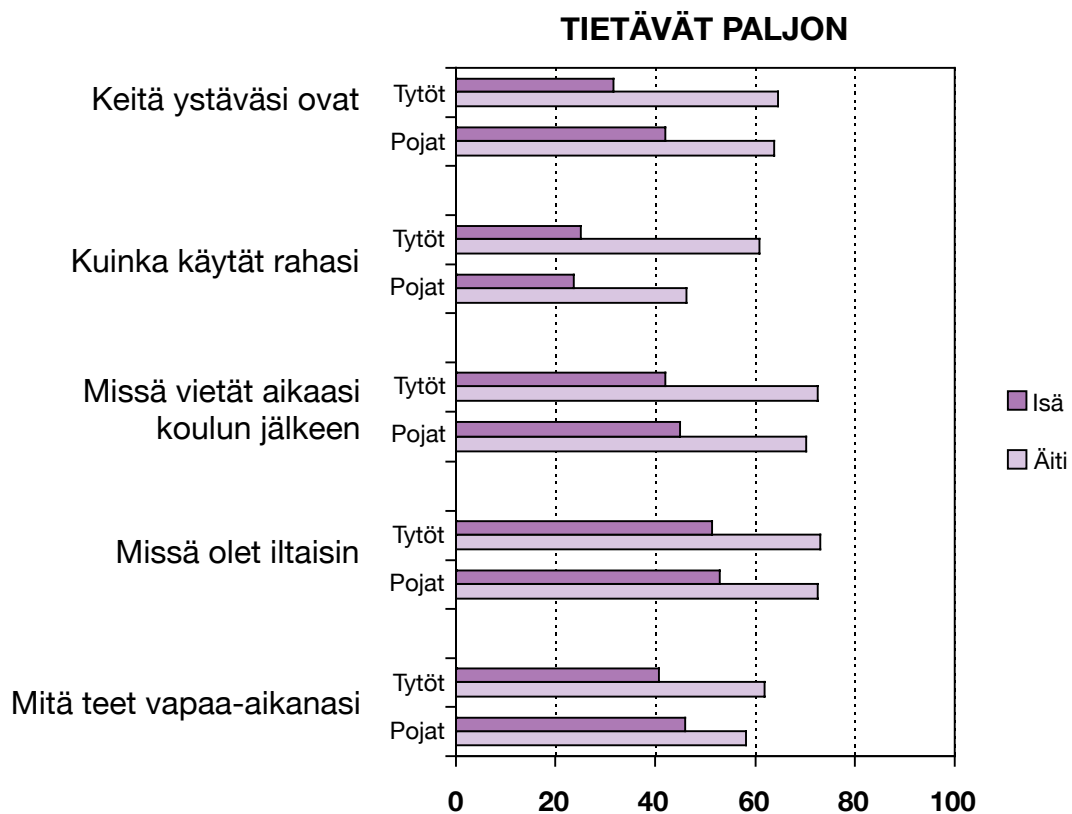
Nuorilta tiedusteltiin, kuinka helppoa heidän on keskustella mieltä vaivaavista asioista vanhempien ja läheisten ystävien kanssa (kuvio 1). Nuoret arvioivat helpoimmaksi keskustelun äidin ja samaa sukupuolta olevan parhaan ystävän kanssa. Äidin kanssa keskustelun helpoksi koki 91 % nuorista ja parhaan ystävän kanssa 90 % nuorista. Pojille isän kanssa keskusteleminen oli helpompaa kuin tytöille (81 % vs. 69 %). Keskustelu äiti- tai isäpuolen kanssa koettiin hieman vaikeammaksi: yli puolet nuorista, joilla oli äiti- (n=25) tai isäpuoli (n=30) kokivat keskustelun äidin tai isän uuden puolison kanssa helpoksi.

Kuvio 1. Nuorten arvio helppoudesta keskustella mieltä vaivaavista asioista (%)

Nuorten mukaan äidit tiesivät nuorten vapaa-ajan vietosta, rahankäytöstä ja ystävistä paremmin kuin isät (kuvio 2). Vain muutamat yksittäiset nuoret arvioivat, etteivät heidän äitinsä tiedä mitään edellä mainituista asioista. Sen sijaan nuorista 9–15 % koki, ettei heidän isänsä tiedä mitään nuorensa vapaa-ajan viettopaikoista, -tavoista tai rahankäytöstä. Lisäksi 6 % nuorista oli sitä mieltä, ettei isä tunne heidän ystäviään.

Nuorten mielestä äidit tiesivät parhaiten, missä nuoret ovat iltaisin ja koulun jälkeen: yli 70 % nuorista ilmoitti äidin tietävän näistä menoista paljon. Vastaavasti nuorten mukaan isistä 52 % tiesi paljon siitä, missä nuori on iltaisin ja 44 % missä nuori on koulun jälkeen. Nuorten mielestä heidän vapaa-ajan vietostaan tiesi paljon 60 % äideistä ja 44 % isistä. Huomattava ero oli myös äitien ja isien välillä siinä, kuinka hyvin he tiesivät nuoren ystävät: lähes kaksi kolmasosaa nuorista arvioi äidin tietävän paljon ja runsas kolmannes koki isän tietävän paljon, keitä nuoren ystävät ovat. Heikoimmaksi nuoret arvioivat vanhempiansa tietämyksen nuoren rahankäytöstä; nuorista noin puolet ilmoitti äidin ja lähes neljännnes ilmoitti isän tietävän paljon siitä, kuinka nuori käyttää rahansa. Tyttöjen ja poikien arviot vanhempiansa tiedon tasosta edellä mainituissa asioissa olivat samansuuntaiset (kuvio 2).

Kuvio 2. Vanhempien tietoisuus nuoren ystäväistä, rahankäytöstä ja vapaa-ajasta tyttöjen ja poikien kokemana (%)

Nuorten suhtautumista vanhempiinsa tiedusteltiin viiden väittämän avulla (taulukko 4). Lähes jokainen nuori arvioi vanhempiaan myönteisesti. Lähes kaikki nuoret olivat sitä mieltä, että vanhemmat ovat kiinnostuneita siitä, mitä nuorelle koulussa tapahtuu. Nuoret kokivat myös vanhempien olevan valmiita auttamaan, jos heillä on ongelmia koulussa ja kannustamaan harrastuksissa. Vain 2 % nuorista oli sitä mieltä, etteivät omat vanhemmat vietä riittävästi aikaa heidän kanssaan. Enemmistö nuorista arvioi vanhempiansa keskustelelevan mielellään opettajien kanssa esim. puhelimesta, mutta kolmannes ei ottanut kantaa väittämään.

Taulukko 4. Nuorten arvioita vanhemmistaan

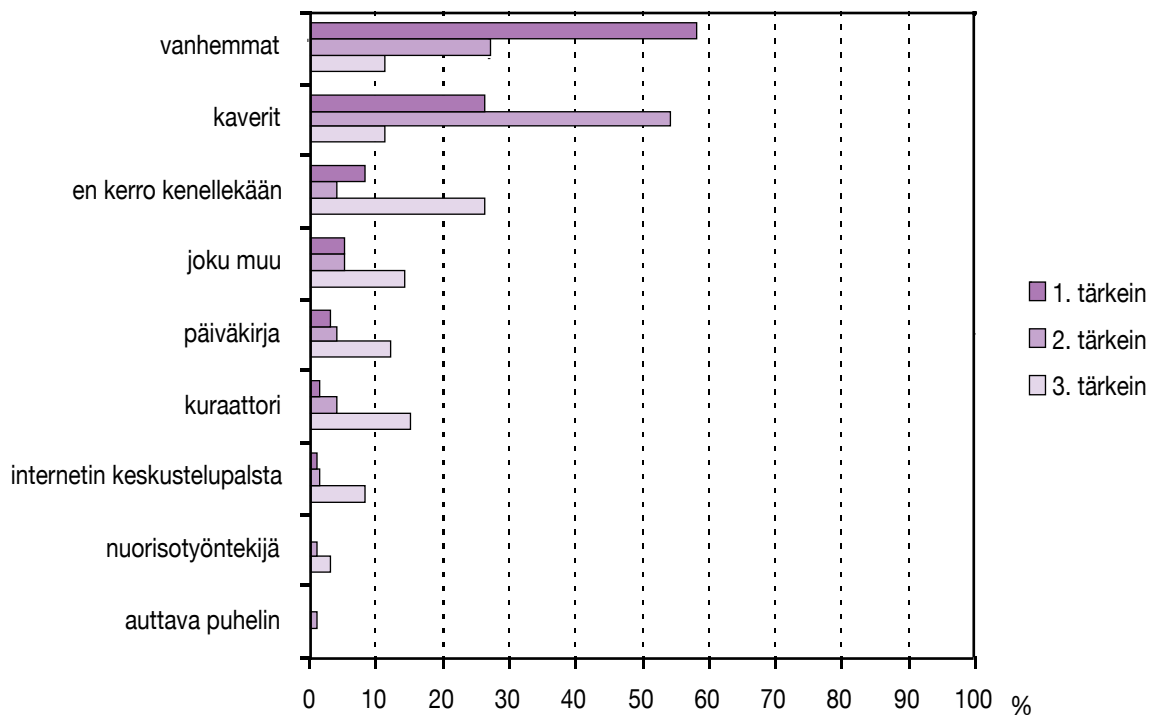
	Työtöt (%)			Pojat (%)			Kaikki (%)		
	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä
Jos minulla on ongelmia koulussa, vanhempani ovat valmiita auttamaan	91	8	1	95	9	0	93	6	1
Vanhempani keskustelevat mielellään opettajien kanssa	61	35	4	65	32	3	63	33	4
Vanhempani ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle koulussa tapahtuu	91	9	0	95	5	0	93	7	0
Vanhempani viettävät riittävästi aikaa kanssani	80	16	4	88	11	1	84	14	2
Vanhempani kannustavat minua harrastuksissani	79	20	1	86	13	1	82	17	1

Läheiset ystävät ja huolien jakajat

- Lähes jokaisella nuorella oli vähintään yksi läheinen ystävä.
- Valtaosa läheisistä ystävistä oli oman luokan oppilaita.
- Huolista keskusteltiin ensisijaisesti vanhempien tai kavereiden kanssa.
- 8 % nuorista ei kertoisi huolistaan kenellekään.

Kyselyyn vastanneista nuorista lähes jokaisella (98 %) oli vähintään yksi läheinen ystävä. Yleisimmin ystävä oli samaa sukupuolta. Tytöistä 46 % ja pojista 44 % ilmoitti, ettei heillä ollut yhtään vastakkaista sukupuolta olevaa läheistä ystävää. Yhdeksällä kymmenestä nuoresta oli vähintään yksi läheinen ystävä samalla luokalla.

Nuoria pyydettiin ilmoittamaan kolme tärkeintä tahoa, joiden kanssa mieluiten keskustelee huolistaan. Tärkeimpänä keskustelukumppanina yli puolet nuorista piti vanhempia (kuvio 3). Rungas neljännos nuorista ilmoitti puhuvansa huolistaan ensisijaisesti kavereilleen, ja 8 % nuorista ei kertoisi ensisijaisesti huolistaan kenellekään. Suurimmalle osalle nuorista (54 %) kaverit olivat toiseksi tärkein keskustelukumppani. Kolmanneksi tärkein keskustelutaho jakoi mielipiteitä niin, että lähes kaikki kysytyt keskustelutahot saivat nuorilta kannatusta.

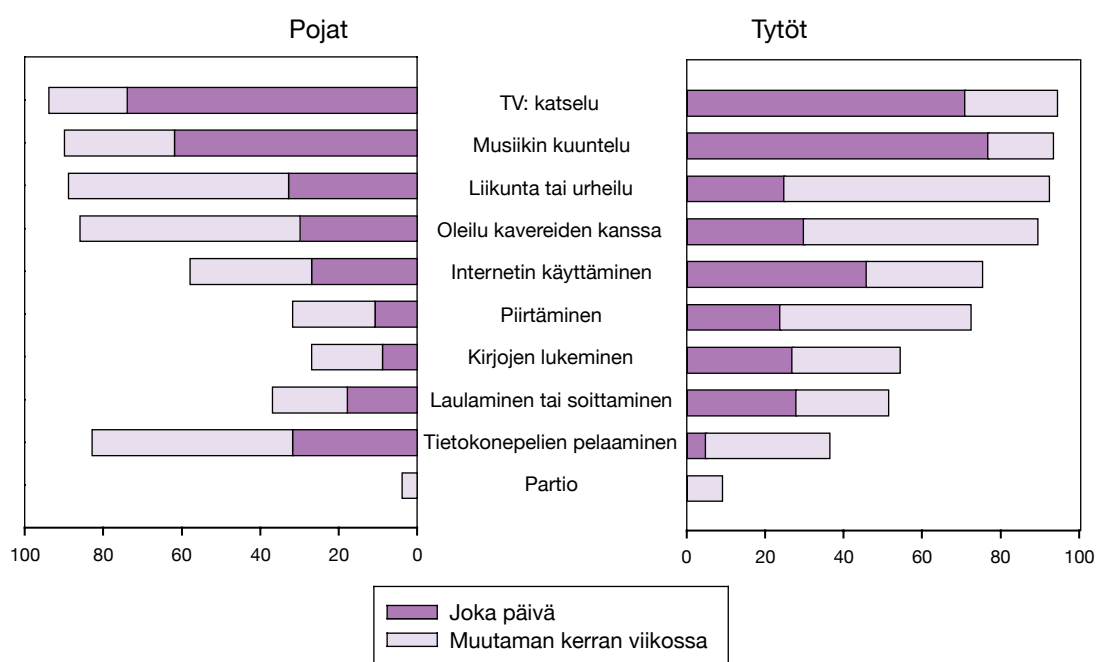
Kuvio 3. Nuorten ilmoittamat tahot tärkeysjärjestyksessä, joille puhutaan huolista

Vapaa-ajan harrastukset

- Tyttöjen ja poikien yleisimpiä päivittäisiä harrastuksia olivat tv:n katselu ja musiikin kuuntelu.
- Elokuviissa kävi lähes jokainen nuori vähintään muutaman kerran vuodessa.

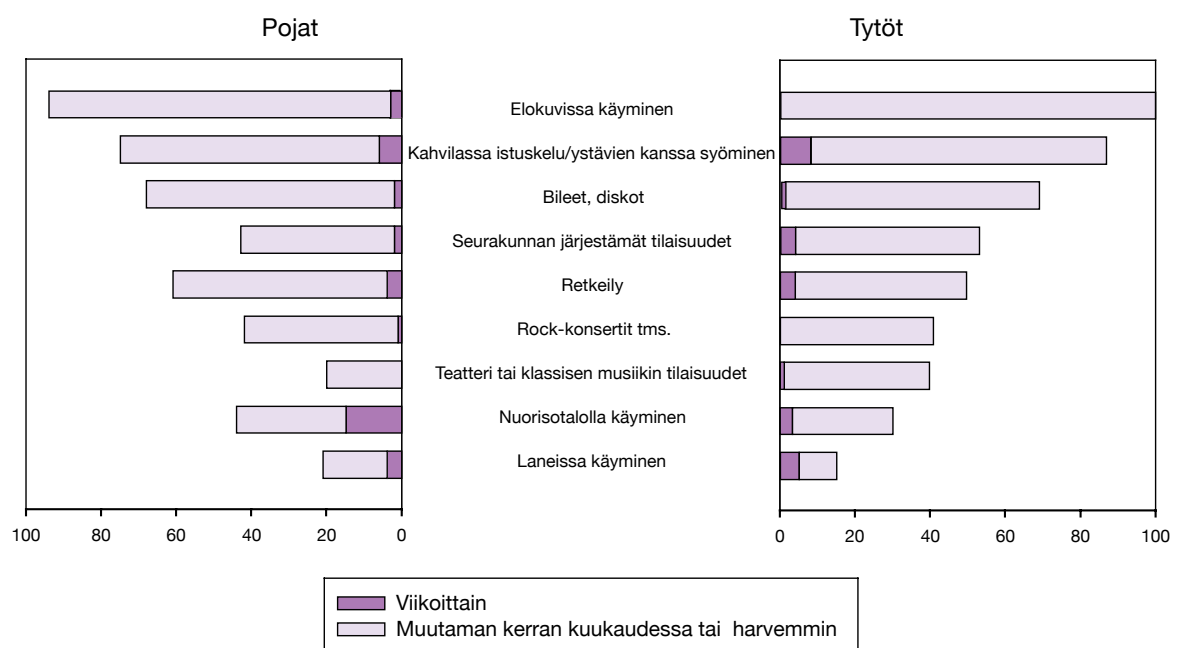
Nuorten yleisimpiä vapaa-ajan harrastuksia olivat tv:n katselu ja musiikin kuuntelu (kuvio 4). Vajaa kolme neljäsosaa nuorista katseli tv:tä ja runsas kaksi kolmasosaa kuunteli musiikkia päivittäin. Myös liikunta tai urheilu sekä oleilu kavereiden kanssa olivat yleisiä, pääosalle nuorista viikoittaisia harrastuksia. Vain 2 % nuorista ei harrastanut liikuntaa lainkaan.

Tytöistä noin kolme neljäsosaa käytti internetiä vähintään muutaman kerran viikossa, kun taas pojista runsas kaksi kolmasosaa. Pojat puolestaan käyttivät tietokonetta tyttöjä useammin pelien pelaamiseen. Tytöille yleisempää oli musiikin kuuntelu, piirtäminen sekä kirjojen lukeminen.

Kuvio 4. Nuorten päivittäiset ja viikoittaiset harrastukset

Kuviossa 5 esitellään harrastuksia, joita nuoret arvioivat harrastavansa yleensä muutaman kerran kuukaudessa tai vuodessa. Lähes kaikki nuoret kävivät elokuvissa (95 %), noin kolme neljäsosaa istuskeli kahvilassa tai kävi syömässä kavereiden kanssa, kaksi kolmasosaa kävi bileissä tai diskoissa, ja noin puolet nuorista retkeili luonnossa muutaman kerran kuukaudessa tai vuodessa.

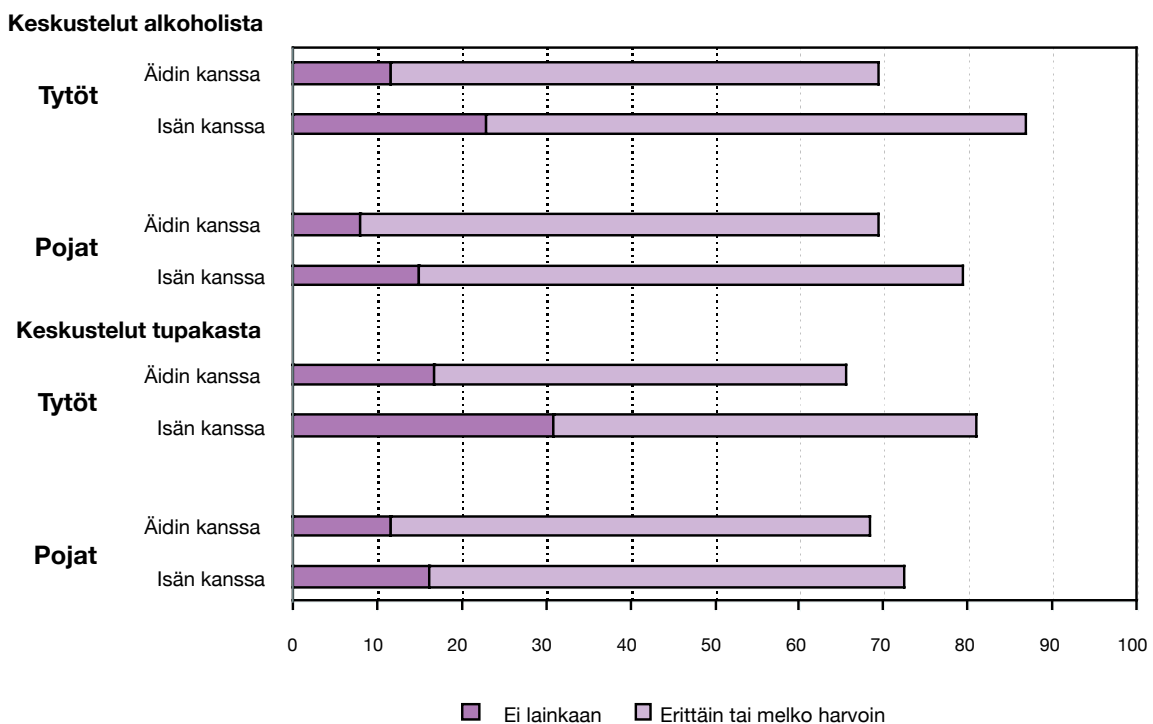

Kuvio 5. Nuorten kuukausittaiset tai vuosittaiset harrastukset (%)

Kotona päihdeasioista käydyt keskustelut

- Päihteistä oli keskusteltu vanhempien kanssa harvoin.
- Erityisesti isän kanssa käydyt keskustelut olivat harvinaisia.

Suurin osa nuorista oli keskustellut päihdeasioista vanhempiensa kanssa harvoin (Kuvio 6). Huomattava osa nuorista ei ollut käynyt päihdekeskusteluja vanhempiensa kanssa lainkaan. Joka kymmenes nuori ei ollut keskustellut tupakasta lainkaan äidin kanssa ja joka viides nuori isän kanssa. Vastaavasti alkoholista ei ollut keskustellut lainkaan äidin kanssa 14 % nuorista ja isän kanssa 23 % nuorista. Sekä tytöt että pojat ilmoittivat keskustelleensa viimeisen vuoden aikana tupakkaan ja alkoholiin liittyvistä asioista harvemmin isän kuin äidin kanssa. Noin kolmannes nuorista oli keskustellut usein äidin kanssa tupakasta (31 %) ja alkoholista (33 %). Vastaavasti isän kanssa usein keskusteluja alkoholista oli käynyt noin neljännes nuorista ja tupakasta alle viidennes nuorista.

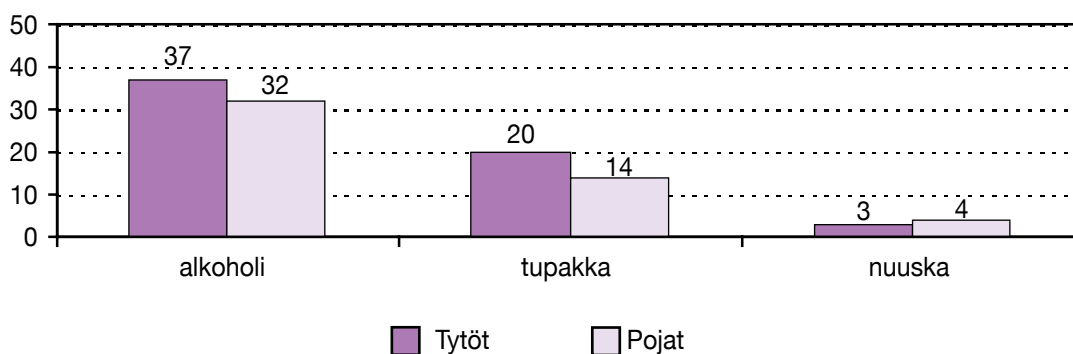

Kuvio 6. Nuorten arvio äidin ja isän kanssa käydyistä päihdekeskusteluista (%)

Nuorten päihdekokeilut

- Alkoholia oli kokeillut kolmannes, tupakkaa alle viidennes ja nuuskaa muutamat nuoret.
- Tupakkaa kokeilleista valtaosa oli kokeillut myös alkoholia.
- Tupakkakokeilut olivat harvinaisempia niiden nuorten keskuudessa, joiden keskiarvo oli vähintään kahdeksan. Koulumenestys ei ollut yhteydessä alkoholikokeiluihin.
- Päihteiden kokeilu oli harvinaisempaa niiden nuorten keskuudessa, joiden vanhemmat tiesivät paljon nuoren vapaa-ajan vietosta ja viettopaikoista.
- Nuorten alkoholikokeilut olivat tavallisimmin tapahtuneet kotona vanhempien läsnä ollessa ja humalajuominen oli harvinaista. Juomat oli pääasiassa saatu vanhemmilta ja kavereilta.
- Tupakkaa kokeilleista nuorista selvä enemmistö ei polttanut tällä hetkellä. Tupakkaa oli saatu pääsääntöisesti kavereilta.
- 16 % tunsi vähintään yhden nuoren, joka oli kokeillut huumeita.

Noin kolmannes nuorista oli kokeillut alkoholia, alle viidennes tupakkaa ja vain harva nuuskaa (kuvio 7). Tupakka- ja alkoholikokeilut kulkivat usein käsi kädessä. Tupakkaa kokeilleista 82 % oli kokeillut myös alkoholia ja vastaavasti alkoholia kokeilleista nuorista 42 % oli kokeillut myös tupakkaa.

Kuvio 7. Nuorten päihdekokeilujen yleisyys sukupuolen mukaan (%)

Nuorten viimeisimmän todistuksen keskiarvo oli yhteydessä tupakkakokeiluihin siten, että vähintään kahdeksan keskiarvoksi saaneet oppilaat olivat kokeilleet tupakkaa harvemmin kuin alle kahdeksan keskiarvon oppilaat. Todistuksen keskiarvo ei ollut yhteydessä alkoholikokeiluihin (taulukko 5).

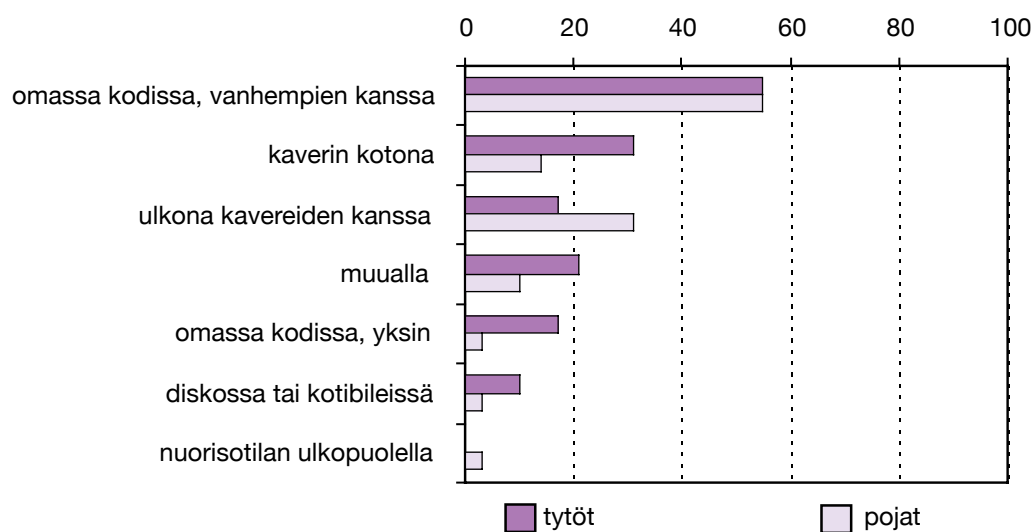
Nuoret, joilla oli käytössä tai käyttivät viikossa 7–17 euroa, olivat kokeilleet tupakkaa yleisemmin kuin tätä enemmän tai vähemmän käyttövaroja omaavat nuoret. Käyttövarojen suuruus ei kuitenkaan ollut yhteydessä alkoholikokeiluihin. Myöskään nuorten koulutus-orientaatio ei ollut yhteydessä tupakka- tai alkoholikokeiluihin.

Taulukko 5. Keskiarvo, koulutusorientaatio ja käyttövarat tupakkaa ja alkoholia kokeilleilla nuorilla

Keskiarvo	Kokeillut tupakkaa (%)	Kokeillut alkoholia (%)
< 8	31	39
8–8,9	17	33
9–10	0	21
n	25	46
Koulutusorientaatio	Kokeillut tupakkaa (%)	Kokeillut alkoholia (%)
pyrkii lukioon	13	31
pyrkii ammattikouluun tai muuhun ammatilliseen koulutukseen	24	38
ei osaa sanoa	15	30
n	28	58
Käyttövarat viikossa	Kokeillut tupakkaa (%)	Kokeillut alkoholia (%)
0–6 €	11	30
7–17 €	29	45
yli 17 €	19	33
n	28	58

Vanhempien tietämys siitä, missä ja miten nuori viettää aikaansa koulun jälkeen ja iltaisin, oli yhteydessä päihdekokeiluihin. Päihteiden kokeilu oli todennäköisempää, jos vanhemmat eivät tienneet nuoren vapaa-ajan vietosta ja viettopaikoista. Sitä vastoin vanhempien tietämys nuoren rahankäytöstä ei ollut yhteydessä tupakka- eikä alkoholikokeiluihin.

Yleisimmin nuorten alkoholikokeilu oli tapahtunut kotona vanhempien läsnä ollessa (kuviokuva 8). Tutkimuksen kysymyksenasettelusta johtuen ei voida kuitenkaan päätellä tarkemmin, millaisia nuorten alkoholikokeilut olivat luonteeltaan. Todennäköisesti kotona vanhempien seurassa tapahtuvat kokeilut olivat lähinnä vanhempien lasista maistamista. Ulkona kaverien kanssa alkoholia oli kokeillut noin neljännes nuorista ja runsas viidennes kokeiluista sijoittui kaverin kotiin. Muualla alkoholia ilmoitti kokeilleensa 16 % ja omassa kodissa yksin 10 % nuorista. Diskoissa tai kotibileissä ja nuorisotilan ulkopuolella alkoholia oli kokeillut vain muutama nuori.

Kuviota 8. Paikat, joissa alkoholia oli kokeiltu (%) n=58

Alkoholia kokeilleista runsas kolmannes ilmoitti saaneensa juomaa viimeisen puolen vuoden aikana vanhemmilta ja vajaa kolmannes kavereilta (taulukko 6). Alkoholia oli ottanut kotoa luvatta alle viidennes kokeilleista. Nuorista 14 % oli saanut alkoholia sisaruksilta ja saman verran muilta aikuisilta. Humalajuominen ei ollut kyselyyn vastanneille, alkoholia kokeilleille tyypillistä. Kokeilijoista 12 % oli ollut kerran ja 6 % vähintään kaksi kertaa todella humalassa.

Taulukko 6. Tupakan ja alkoholin saaminen viimeisen puolen vuoden aikana (päihkeitä kokeilleet)

	ALKOHOLI (%)			TUPAKKA (%)		
	Tytöt	Pojat	Kaikki	Tytöt	Pojat	Kaikki
Kavereilta	32	32	32	69	42	57
Otin kotoa luvatta	31	4	17	33	0	19
Sisaruksilta	23	4	14	14	0	8
Isältä tai äidiltä	31	41	36	0	0	0
Muilta aikuisilta	16	12	14	20	0	11
Ostin itse	0	0	0	0	0	0
n	29	29	58	16	12	28

Tupakointia kokeilleista nuorista yli puolet (57 %) oli saanut tupakkaa viimeisen puolen vuoden aikana kavereilta. Muista tupakkaa antaneista tahoista raportoivat vain tytöt. Vaikuttaakin siltä, että erityisesti pojat ovat saaneet tupakkaa joistain muista lähteistä. Kolmannes tytöistä oli ottanut tupakkaa kotoa luvatta ja viidennes muilta aikuisilta. Tytöistä 14 % kertoi sisarusten antaneen tupakkaa. Kokeilijoista kukaan ei ollut saanut tupakkaa vanhemmiltaan tai ostanut itse. Tupakkaa kokeilleista pojista kukaan ja tytöistä neljä viidesosaa ei polttanut tällä hetkellä.

Nuuskaa oli kokeillut viisi nuorta. Kaksi heistä oli kokeillut nuuskaa kerran, kaksi oli käyttänyt nuuskaa 2–10 kertaa ja yksi yli 10 kertaa.

Nuorista 16 % oli altistunut sosiaalisesti huumeille: joka kymmenes kyselyyn vastannut tiesi yhden nuoren ja 6 % vastanneista kahdesta viiteen nuorta, jotka olivat kokeilleet viimeisen vuoden aikana huumeita. Vain yhdelle nuorelle oli tarjottu huumeita viimeisen vuoden aikana Suomessa.

Nuorten arvioita kodin sekä koulun ja opettajien suhtautumisesta nuorten päihdekokeiluihin

- Neljä kymmenestä alkoholia kokeilleesta nuoresta ilmoitti vanhempiensa hyväksyvän alkoholikokeilun. Toisaalta noin neljännes vanhemmista ei näitä kokeiluja hyväksy.
- Nuorten mukaan vanhemmat suhtautuisivat tupakkakokeiluihin alkoholikokeiluja kielteisemmin, jos tietäisivät niistä.
- Vajaa puolet nuorista koki, ettei tupakointia valvota koulussa riittävästi.
- Valtaosa nuorista ilmoitti, että tupakointi on kielletty koulussa ja tupakoinnista kiinnijäämiseen puututaan koulussa aina.

Vanhemmat näyttäisivät suhtautuvan alkoholikokeiluihin hyväksyvämmiin kuin tupakkakokeiluihin (taulukko 7). Alkoholia kokeilleista nuorista 41 % ilmoittaa vanhempiensa tietävän alkoholikokeiluista ja hyväksyvän ne. Sen sijaan tupakkakokeilijoista vain noin joka kymmenennen mukaan vanhemmat tietävät ja sallivat tupakan kokeilun.

Taulukko 7. Päihkeitä kokeilleiden nuorten arvio vanhempien suhtautumisesta alkoholi- ja tupakkakokeiluihin

ALKOHOLI	Tytöt (%)	Pojat (%)	Kaikki (%)
Eivät tiedä siitä, eivätkä hyväksyisi	24	21	23
Eivät tiedä, mutta hyväksyisivät	7	3	5
Tietävät, mutteivät hyväksy	28	35	31
Tietävät ja sallivat sen	41	41	41
%	100	100	100
n	29	29	58
TUPAKKA	Tytöt (%)	Pojat (%)	Kaikki (%)
Eivät tiedä siitä, eivätkä hyväksyisi	62	50	57
Eivät tiedä, mutta hyväksyisivät	6	0	3
Tietävät, mutteivät hyväksy	19	42	29
Tietävät ja sallivat sen	13	8	11
%	100	100	100
n	16	12	28

Yhdeksän kymmenestä nuoresta oli sitä mieltä, että oman koulun sääntö kieltää tupakoinnin kouluajalla ja -alueella (taulukko 8). Kahden kolmasosan mukaan rangaistus seuraa, jos jää kiinni tupakoinnista. Rungas kaksi kolmasosaa myös ilmoitti, että opettajat puuttuvat tupakointiin aina, jos huomaavat jonkun tupakoivan. Tupakoinnista kiinni jääminen ei kuitenkaan ollut nuorten mielestä aivan yhtä yleistä, sillä 42 % mukaan kouluajalla tupakoinnista ei useimmiten jää kiinni. Vajaa puolet nuorista olikin sitä mieltä, ettei omassa koulussa tupakointia valvota riittävästi. Vajaa viidennes oppilaista arvioi opettajan pitävän tupakointia nuoren omana asiana. Yli puolet nuorista kuitenkin arveli opettajan pitävän tupakointia myös muiden kuin nuoren omana asiana.

Taulukko 8. Nuorten kokemus koulun ja opettajien tupakointiin liittyvistä asenteista ja toiminnasta

Kuvaa nuoren mielipidettä (%)					
	Erittäin hyvin	Melko hyvin	Melko heikosti	Erittäin heikosti	Ei osaa sanoa
Koulun sääntönä on, että kouluajalla ja -alueella ei saa tupakoida	70	20	5	2	4
Jos joku jää kiinni tupakoinnista, seuraa siitä aina rangaistus	44	22	9	3	22
Opettajat puuttuvat tupakointiin aina, jos huomaavat jonkun tupakoivan	43	26	10	7	15
Jos joku tupakoi kouluajalla, hän jää useimmiten siitä kiinni	21	30	27	15	8
Koulussamme nuorten tupakointia ei valvota riittävästi	15	28	19	17	21
Opettajien mielestä tupakointi on nuoren oma asia	5	13	26	28	28

4. Vanhempien kysely

Vanhempien suhteet nuoriin

- Nuoren kanssa keskustelu oli valtaosalle vanhemmista helppoa.
- Lähes kaikki vanhemmat arvioivat tietävänsä yleensä, missä nuoret viettävät vapaa-aikansa.

Valtaosa vanhemmista koki keskustelun nuoren kanssa tätä todella vaivaavista asioista helpoksi (taulukko 9). Nuoren vapaa-ajan vietosta vanhemmat arvioivat olevansa hyvin tietoisia: 87 % vastaajista arvioi tietävänsä aina ja 12 % useimmiten nuoren menoista. Yleisimmin nuoren ystäväpiirin tunsi joko molemmat vanhemmat tai vain äiti.

Taulukko 9. Vanhempien suhteet nuoriin (%)

	Erittäin helppoa	Helppoa	Vaikeaa	Erittäin vaikeaa
Kuinka helppoa teidän on puhua nuorene kanssa tätä todella vaivaavista asioista?	32	57	10	1
Tiedättekö, missä nuorene viettää iltansa ja viikonloppunsa?	Aina	Useimmiten	Joskus	Harvoin
	87	12	1	
Tunnetteko nuorene useimmat ystävät?	Molemmat tuntevat	Vain isä tuntee	Vain äiti tuntee	Kumpikaan ei tunne
	78	1	20	1

Kodin suhtautuminen nuoren tupakka- ja alkoholikokeiluihin

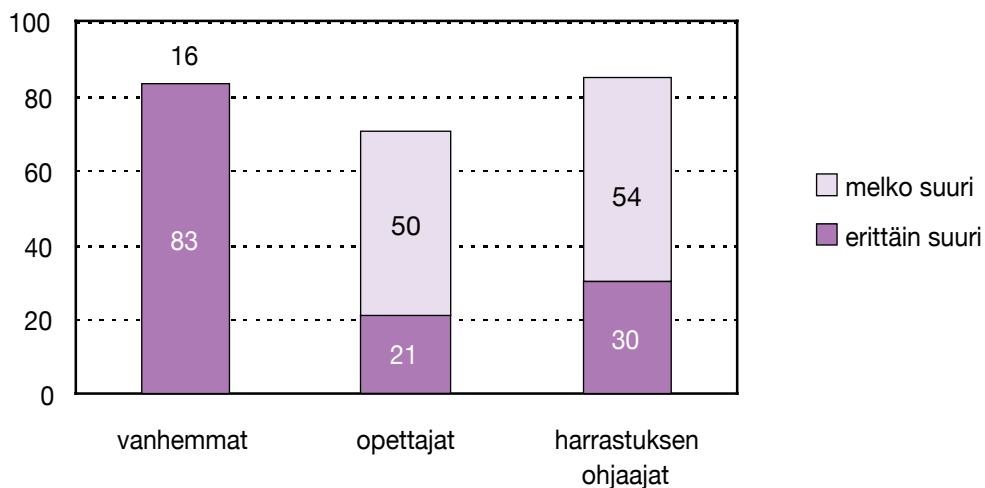
- Valtaosa vanhemmista ei kokenut nuoren päihdekokeiluja ajankohtaisiksi, eivätkä he myöskään olleet erityisemmin huolissaan nuoren lähitulevaisuuden mahdollisista päihdekokeiluista.
- Koti ja vanhemmat koettiin tärkeimmiksi vaikuttajiksi nuorten päihteidenkäytön muotoutumiselle, toiseksi tärkeimpinä pidettiin harrastusten ohjaajia ja kolmanneksi tärkeimpinä opettajia.
- Vanhemmat suhtautuivat tupakkakokeiluihin kielteisemmin kuin alkoholikokeiluihin: 12 % vanhemmista salli nuoren kokeilla tupakkaa ja 41 % maistaa alkoholia aikuisen seurassa.

Vajaa puolet vanhemmista ei kokenut päihdekokeiluja juurikaan ajankohtaisiksi ja vajaa kolmasosa ei ollenkaan ajankohtaisiksi (taulukko 10). Myös huoli nuoren lähitulevaisuuden mahdollisista päihdekokeiluista oli melko vähäinen: ainoastaan muutama vanhempi koki olevansa asiasta erittäin huolissaan ja viidennes melko huolissaan.

Taulukko 10. Nuorten päihdekokeilujen ajankohtaisuus vanhempien arvioimana ja vanhempien huolestuneisuus lähitulevaisuuden mahdollisista päihdekokeiluista

Vanhempien arvio	Päihdekokeilujen ajankohtaisuus (%)	Huolestuneisuus lähitulevaisuuden päihdekokeiluista (%)
Erittäin	4	4
Melko	18	19
Ei osaa sanoa	5	6
Ei juurikaan	43	50
Ei ollenkaan	29	21
%	100	100
n	215	214

Lähes kaikki vanhemmat arvioivat vanhempien merkityksen olevan melko tai erittäin suuri nuoren tupakointi- ja alkoholinkäyttötapojen muotoutumiselle (kuvio 9). Toiseksi merkittävimäksi vaikuttajaryhmäksi koettiin harrastusten ohjaajat. Heidän merkitystään piti melko tai erittäin suurena 84 % vanhemmista. Opettajien merkitystä piti sen sijaan melko tai erittäin suurena 71 % vanhemmista.

Kuvio 9. Vanhempien arvio aikuisten merkityksestä nuorten tupakointi- ja alkoholinkäyttötapojen muotoutumiselle (%)

Tupakkakokeiluihin vanhemmat suhtautuivat kielteisemmin kuin alkoholikokeiluihin: enemmistö vanhemmista ei salli ollenkaan tupakkakokeiluja, alkoholikokeiluja ei salli ollenkaan yli puolet vanhemmista (taulukko 11). Vanhemmista 41 % salli alkoholin maistamisen aikuisen seurassa, ja 1 % salli nuoren juovan muutaman alkoholiannoksen vanhempien valvonnassa. Tupakkaa nuoren salli kokeilevan noin joka kymmenes vanhemmista.

Taulukko 11. Vanhempien suhtautuminen oman nuoren alkoholi- ja tupakkakokeiluihin

Vanhempien suhtautuminen	Alkoholi (%)	Tupakka (%)
Ei sallita lainkaan	59	88
Sallitaan nuoren kokeilla	*	12
Sallitaan nuoren maistaa alkoholia aikuisen seurassa	41	*
Sallitaan nuoren juoda muutaman alkoholiannoksen vanhempien valvonnassa	1	*
%	100	100
n	214	214

* ei kysytty

Vanhempien arvioita nuorison (alle 18 v) päihdekokeiluista

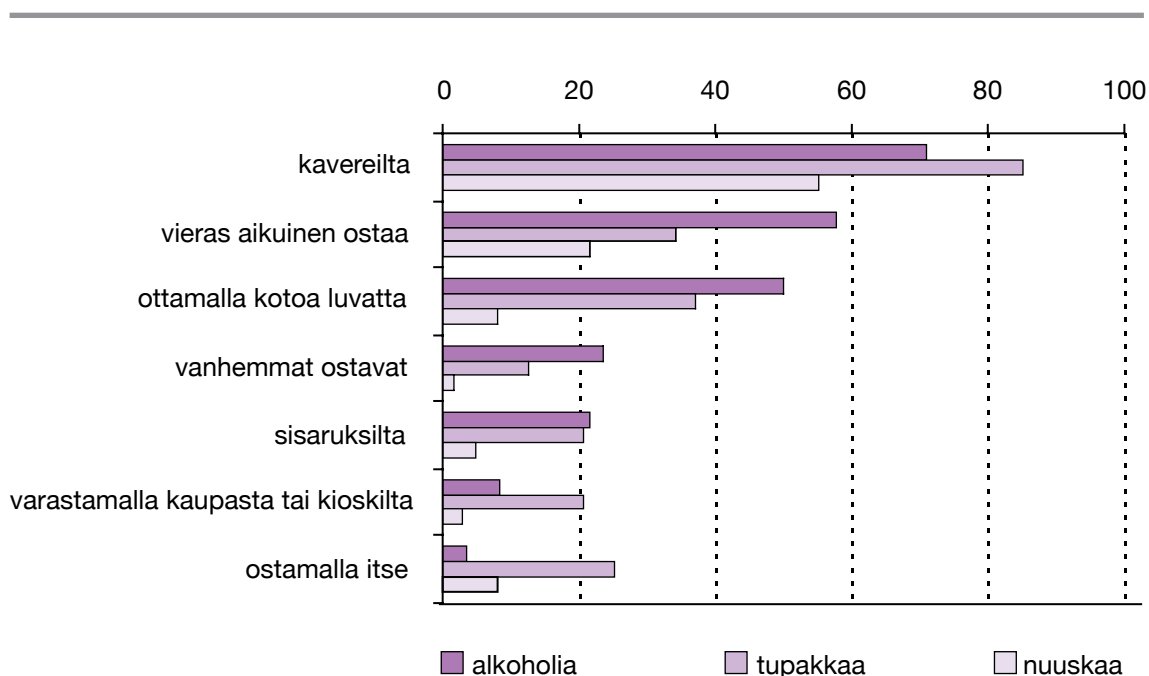
- Noin kolmannes vanhemmista arvioi suurimman osan alle 18 v. nuorista kokeilleen alkoholia ja tupakkaa.
- Enemmistö vanhemmista uskoi vain harvojen alle 18 v. nuorten kokeilleen nuuskaa.
- Yleisimmin vanhemmat arvioivat nuorison hankkivan päihteitä kavereilta, vierailta aikuisilta ja ottamalla luvatta kotoa.
- Joka neljäs vastaaja uskoi vanhempien ostavan alkoholia nuorille.
- Tupakan saannin arvioitiin olevan nuorisolle helpompaa kuin alkoholin.
- Vanhemmat arvioivat nuorison kokeilleen päihteitä yleisimmin ulkona kavereiden kanssa, kotibileissä tai muissa juhlissa sekä diskoissa tai nuorisotilan ulkopuolella.

Vanhemmat arvioivat nuorison kokeilleen alkoholia ja tupakkaa lähes yhtä yleisesti ja nuuskaa huomattavasti harvemmin (taulukko 12). Hieman alle kolmannes vanhemmista arvioi, että suurin osa nuorista on kokeillut alkoholia tai tupakkaa. ”Noin puolet on kokeillut”, vastasi alkoholin osalta kolmannes vanhemmista ja tupakan osalta reilu kolmannes vanhemmista. Noin kolmannes vanhemmista puolestaan uskoi, että vain harva nuori on kokeillut alkoholia tai tupakkaa. Nuuskakokeilujen arvioitiin olevan alkoholi- ja tupakkakokeiluja harvinaisempia. Suurin osa vanhemmista arvioi, että vain harvat nuoret ovat kokeilleet tai, että kukaan ei ole kokeillut nuuskaa.

Taulukko 12. Vanhempien arvio nuorison päihdekokeiluista asuinalueellaan

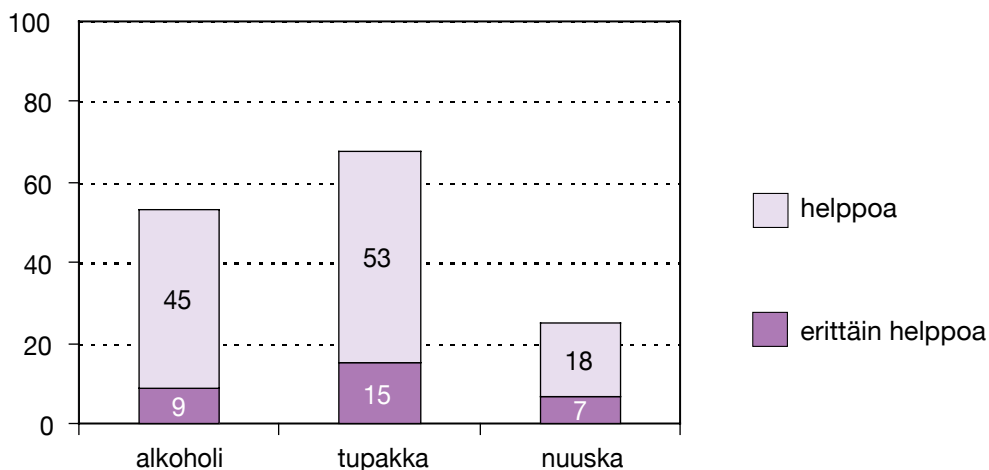
	Alkoholia (%)	Tupakkaa (%)	Nuuskaa (%)
Kukaan ei ole kokeillut	5	4	22
Vain harva on kokeillut	33	29	70
Noin puolet on kokeillut	33	37	7
Suurin osa on kokeillut	28	30	1
Kaikki ovat kokeilleet	1	0	0
%	100	100	100
n	211	210	198

Vanhemmat arvioivat nuorison hankkineen yleisimmin päihteitä kavereilta, vierailta aikuisilta ja ottamalla kotoa ilman lupaa (kuvio 10). Hyvin harva vanhempi uskoi, että nuoriso hankkii alkoholia itse ostamalla tai varastamalla. Sen sijaan noin neljännes vanhemmista arvioi, että nuoret onnistuvat itse ostamaan tai varastamaan tupakkaa. Lisäksi huomion-arvoista on, että joka neljäs vastaaja arvioi vanhempien ostavan nuorille alkoholia ja joka kymmenes vastaaja tupakkaa.

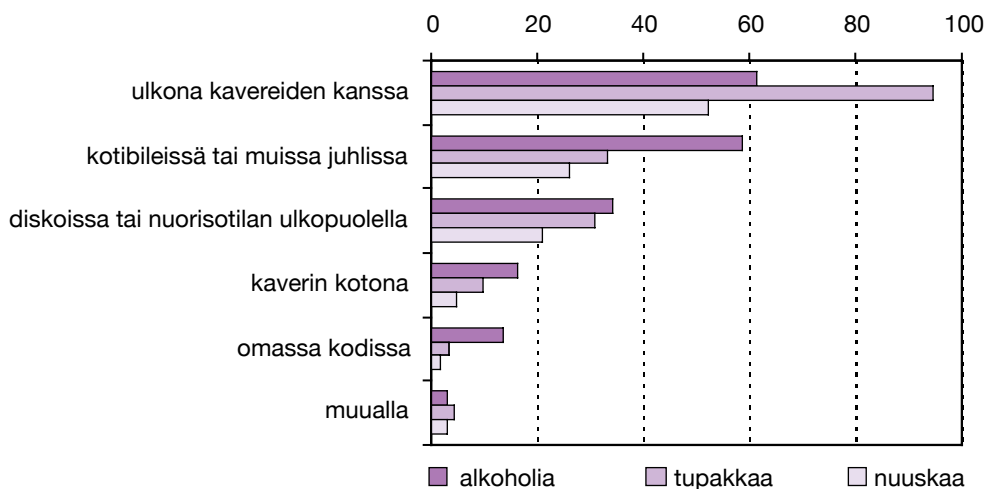
Kuvio 10. Vanhempien arvio nuorison päihteiden hankkimistavoista (%)

Vanhemmat arvioivat nuorison saavan päihteitä suhteellisen helposti asuinalueillaan (kuvio 11). Tupakan hankkiminen koettiin helpoimmaksi: helpoksi tai erittäin helpoksi sen saannin arvioi kaksi kolmasosaa vanhemmista. Yli puolet vanhemmista arvioi nuorison saavan alkoholia helposti tai erittäin helposti ja nuuskaa noin neljäsosa vanhemmista.

Kuvio 11. Vanhempien arvio nuorison päihteiden saannin helppoudesta asuinalueellaan (%)

Vanhemmat arvioivat nuorison kokeilleen päihteitä yleisimmin ulkona kavereiden kanssa, kotibileissä tai muissa juhlissa sekä diskoissa tai nuorisotilan ulkopuolella (kuvio 12). Ulkona kavereiden kanssa nuorten arvioi kokeilleen alkoholia n. 60 % vanhemmista, tupakkaa 95 % vanhemmista ja nuuskaa noin puolet vanhemmista. Kotibileissä tai muissa juhlissa nuorten uskoi kokeilleen alkoholia lähes 60 % vanhemmista, tupakkaa joka kolmas vanhempi ja nuuskaa joka neljäs. Discoissa tai nuorisotilan ulkopuolella nuorten arvioi kokeilleen alkoholia tai tupakkaa kolmannes vanhemmista ja nuuskaa viidennes vanhemmista.

Kuvio 12. Vanhempien arvio nuorison päihdekokeilupaiakoista asuinalueellaan

Vanhempien arvioita oman nuoren päihdekokeiluista

- Vanhemmista 20 % arvioi oman nuoren kokeilleen alkoholia ja 12 % tupakkaa. Vain yksi vanhempi arvioi nuoren kokeilleen nuuskaa.
- Joka kolmas nuorista ilmoitti kokeilleensa alkoholia, vajaa viidennes tupakkaa. Muutammat ilmoittivat kokeilleensa nuuskaa.

Joka viides vanhempi arvioi oman nuoren kokeilleen alkoholia. Heistä noin puolet uskoi nuoren kokeilleen alkoholia kerran, reilu kolmannes kahdesta kolmeen kertaa, 5 % neljästä viiteen kertaa ja 3 % useammin kuin viisi kertaa. Nuoren alkoholikokeiluihin oli joutunut puuttumaan kerran 14 % vanhemmista ja muutamia kertoja 5 % vanhemmista.

Vanhemmista 12 % arvioi nuoren kokeilleen tupakkaa joskus. Heistä kaksi kolmesta arvioi nuoren kokeilleen tupakkaa kerran, 15 % kahdesta kolmeen kertaa, 8 % neljästä viiteen kertaa ja 8 % useammin kuin viisi kertaa. Tällä hetkellä vanhemmista 12 % uskoi perheen nuoren tupakoivan satunnaisesti tai silloin tällöin.

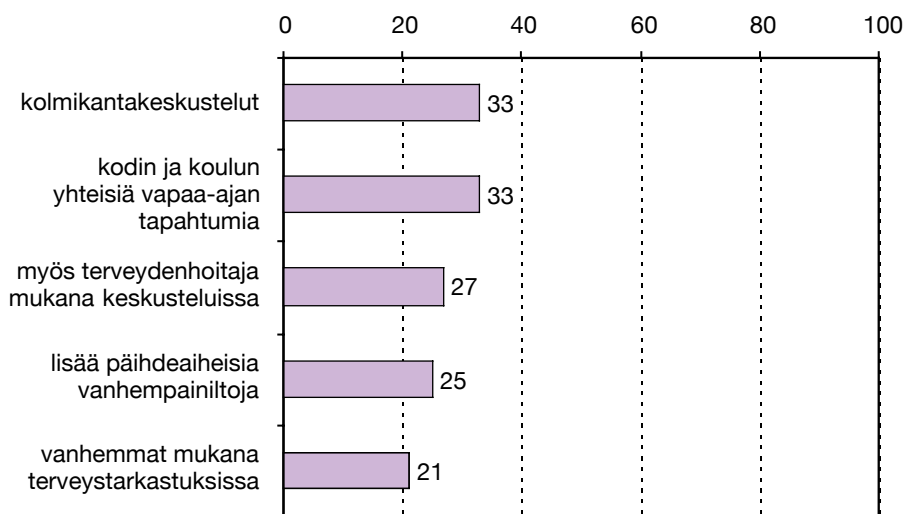
Vain yksi vanhempi arvioi nuoren kokeilleen nuuskaa. Hän arvioi kokeilukertoja olleen kahdesta kymmeneen. Tällä hetkellä hän ei uskonut nuoren käyttävän nuuskaa.

Yhteistyö päihdeasioissa

- Vanhemmat olivat keskustelleet oman nuoren päihdekokeiluihin liittyvistä asioista yleisimmin toisten samanikäisten nuorten vanhempien kanssa.
- Valtaosa perheistä piti yhteistyötä opettajien ja kouluterveydenhoitajan kanssa tärkeänä päihteidenkäytön ennaltaehkäisyssä.
- Vajaa puolet vanhemmista toivoi perheen ulkopuolista tukea nuorta koskevilla päihdeasioissa nykyistä enemmän.
- Lähes kaikki vanhemmat pitivät EPT-hanketta tarpeellisena.

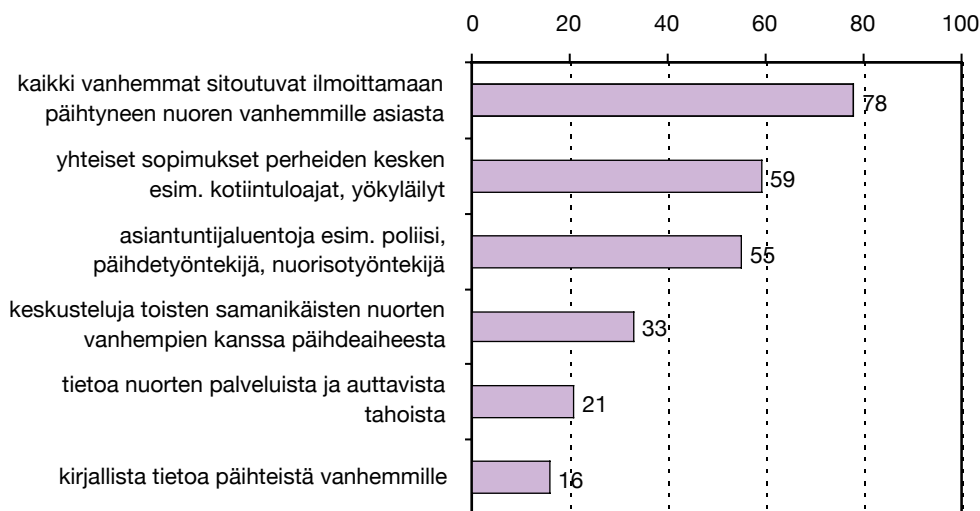
Kaksi kolmesta vanhemmasta oli keskustellut oman nuoren tupakointi- ja alkoholikokeiluihin liittyvistä asioista jonkun kanssa viimeisen vuoden aikana. Yleisimmin (60 %) vanhemmat olivat keskustelleet toisten samanikäisten nuorten vanhempien kanssa. Vanhemmista 13 % raportoi keskustelleensa opettajan tai opettajien kanssa ja 7 % kouluterveydenhoitajan kanssa. Lisäksi 35 % vanhemmista ilmoitti keskustelleensa nuoren päihdekokeiluasioista joidenkin muiden kanssa.

Vanhemmista 94 % piti yhteistyötä opettajien ja kouluterveydenhoitajan kanssa tärkeänä päihteidenkäytön ennaltaehkäisyssä (kuviokuva 13). Heistä kolmasosa toivoi yhteistyön muodoksi kolmikantakeskustelua (nuori, vanhemmat ja luokan vastuuopettaja) sekä kodin ja koulun yhteisiä vapaa-ajan tapahtumia. Noin neljäsosa yhteistyötä tärkeänä pitäneistä vanhemmista toivoi myös terveydenhoitajaa mukaan keskusteluihin ja lisää päihdeaiheisia vanhempainiltoja. Noin viidesosa vastaajista toivoi vanhempia mukaan terveystarkastuksiin.

Kuvio 13. Vanhempien toivoma yhteistyö päihdekokeilujen/-käytön ennaltaehkäisyssä (%) n=200

Vanhemmista 41 % toivoi perheen ulkopuolista tukea nuorta koskevissa päihdeasioissa nykyistä enemmän (kuvio 14). Heistä suurin osa toivoi kaikkien vanhempien sitoutuvan ilmoittamaan päihtyneestä nuoresta vanhemmille, vajaa kaksi kolmasosaa toivoi yhteisiä sopimuksia perheiden kesken esimerkiksi kotiintuloajoista ja yökyläilyistä. Yli puolet toivoi asiantuntijaluentoja (esim. poliisi, päihdetyöntekijä, nuorisotyöntekijä). Lisäksi kolmannes vanhemmista toivoi keskusteluja toisten samanikäisten nuorten vanhempien kanssa päihdeaiheesta, viidennes tietoa nuorten palveluista ja auttavista tahoista sekä vajaa viidennes kirjallista tietoa päihhteistä vanhemmille.

Kuvio 14. Vanhempien toivoma perheen ulkopuolinen tuki nuorta koskevissa päihdeasioissa (%) n=86

Lähes kaikki vanhemmat (97 %) pitivät MLL:n EPT-hanketta tarpeellisena siitä huolimatta, että päihdekokeiluja ei pidetty yleisesti ajankohtaisina, eikä tulevaisuuden kokeiluista oltu huolissaan. EPT-hankkeen toimintaa, tavoitteita ja sisältöjä tunsivat hyvin kaksi kolmasosaa perheistä.

5. Vanhempien ja nuorten käsitysten vertailua

Suhtautuminen nuorten käyttäytymiseen

- Vanhemmat eivät hyväksyneet nuoren satunnaista tai säännöllistä päihteidenkäyttöä.
- Nuoret suhtautuivat ikäistensä satunnaiseen tupakointiin ja alkoholinkäyttöön sallivammin kuin aikuiset oman nuoren vastaavaan päihdekäyttäytymiseen.

Vanhemmista joka viides hyväksyi vähintään jossain määrin sen, että oma nuori jätti noudattamatta kotiintuloaikoja, ja 14 % hyväksyi jossain määrin läksyjen tekemättä jättämisen (taulukko 13). Sitä vastoin päihteiden satunnaiseen ja säännölliseen käyttöön suhtauduttiin kielteisesti. Ainoastaan yksi prosentti vastaajista hyväksyi jossain määrin tupakoinnin silloin tällöin, säännöllisen tupakoinnin, alkoholinkäytön ainakin kerran kuukaudessa ja alkoholin juomisen humaltumistarkoituksessa. Nuuskan käyttöä ja huumeiden kokeilua ei hyväksynyt yksikään vanhempi.

Nuorilta tiedusteltiin heidän suhtautumistaan ikäistensä nuorten käyttäytymiseen (taulukko 13). Kaksi kolmesta nuoresta hyväksyi vähintään jossain määrin kotiintuloaikojen noudattamatta jättämisen. Lähes yhtä suvaitsevasti suhtauduttiin läksyjen tekemättä jättämiseen, minkä 8 % nuorista hyväksyi ja 53 % jossain määrin. Alkoholinkäytön ainakin kerran kuukaudessa ja tupakoinnin silloin tällöin hyväksyi 4 % nuorista ja jossain määrin noin viidennes nuorista. Vähemmän hyväksyttyä nuorten keskuudessa olivat alkoholin juominen humaltumistarkoituksessa, säännöllinen tupakointi ja nuuskan käyttö, jotka hyväksyivät vähintään jossain määrin 7–10 % nuorista. Huumeiden kokeilun hyväksyi 1 % ja jossain määrin 2 % vastaajista.

Taulukko 13. Vanhempien ja nuorten arvioita nuorten päihteidenkäytöstä, kotiintuloajoista ja läksyjen laiminlyönnistä

	VANHEMMAT (%) ¹⁾		NUORET (%) ²⁾	
	Hyväksymme	Hyväksymme jossain määrin	Hyväksyn	Hyväksyn jossain määrin
Kotiintuloaikojen noudattamatta jättäminen	1	21	8	56
Läksyjen tekemättä jättäminen	0	14	8	53
Alkoholinkäyttö ainakin kerran kuukaudessa	0	1	4	23
Tupakointi silloin tällöin	0	1	4	20
Alkoholin juominen humalaan	0	1	2	8
Säännöllinen tupakointi	0	1	2	7
Nuuskan käyttö	0	0	2	5
Huumeiden kokeilu	0	0	1	2
n	215	171		

¹⁾ vanhemmat arvioivat oman nuoren käyttäytymistä

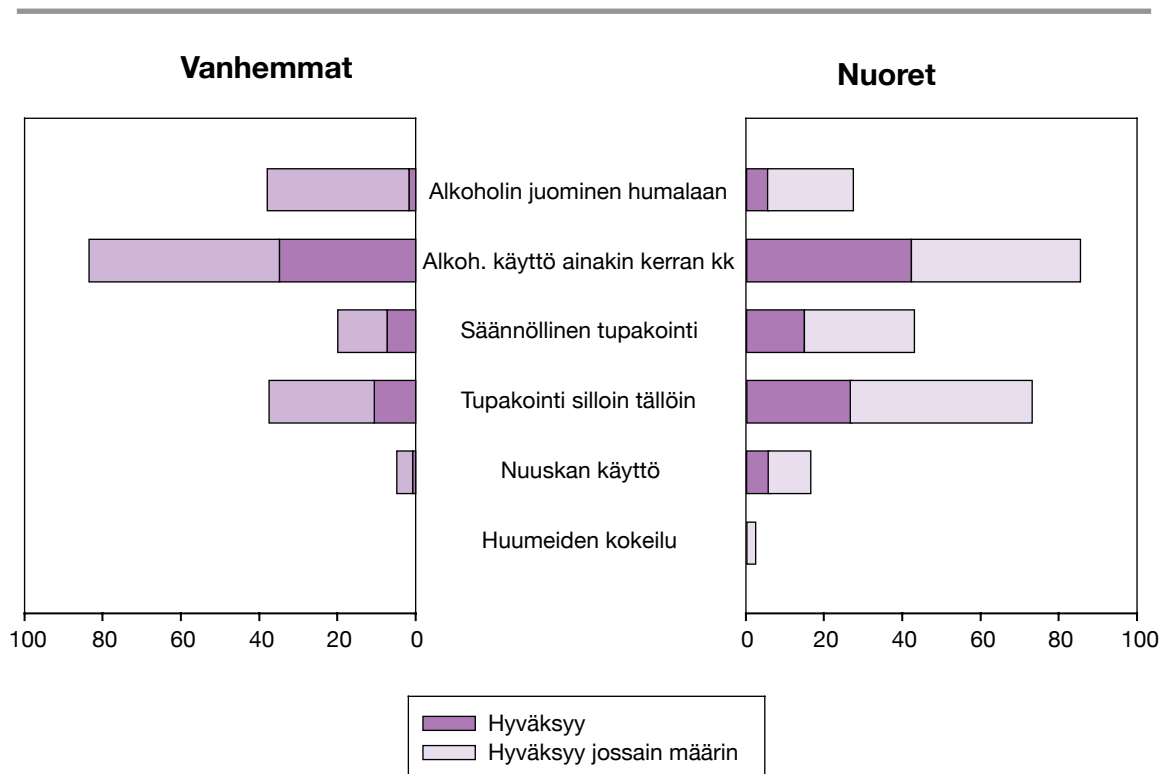
²⁾ nuoret arvioivat ikäistensä nuorten käyttäytymistä

Suhtautuminen aikuisten päihdekäyttämiseen

- Nuoret suhtautuivat aikuisten päihdekäyttöön hyväksyvämmiin kuin vanhemmat, mutta alkoholin juomiseen humaltumistarkoituksessa vanhemmat suhtautuivat nuoria hyväksyvämmiin.
- Sekä vanhemmat että nuoret suhtautuivat alkoholinkäyttöön myönteisemmin kuin tupakointiin ja huumeiden kokeiluun.

Suurin osa vanhemmista hyväksyi oman perheen aikuisten (84 % hyväksyy vähintään jossain määrin) alkoholinkäytön ainakin kerran kuukaudessa (kuvio 15). Vanhemmista runsas kolmannes piti alkoholin juomista humaltumistarkoituksessa ja tupakointia silloin tällöin vähintään jossain määrin hyväksyttävänä. Joka viides vanhempi hyväksyi säännöllisen tupakoinnin. Vain muutama vanhempi hyväksyi aikuisten nuuskan käytön, mutta ei yksikään huumeiden kokeilua.

Nuoret suhtautuivat aikuisten päihdekäyttämiseen hyväksyvämmiin kuin vanhemmat (kuvio 15), ainoastaan alkoholin juominen humaltumistarkoituksessa oli vanhemmista (38 %) hyväksyttävämpää kuin nuorista (28 %). Kuten vanhemmat, useimmat nuoret (85 %) hyväksyivät aikuisten alkoholinkäytön vähintään kerran kuukaudessa. Sen sijaan satunnaisen sekä säännöllisen tupakoinnin nuoret hyväksyivät selvästi yleisemmin kuin vanhemmat. Myös aikuisten nuuskan käyttöön nuoret suhtautuivat hyväksyvämmiin kuin vanhemmat.

Kuvio 15. Vanhempien ja nuorten arvioita aikuisten päihdekäyttämisestä (%)

Nuorten ja vanhempien päihdeasenteet

- Nuoret, erityisesti pojat, kannattivat vanhempia yleisemmin tupakoivien nuorten rankaisemista.
- Vanhemmat olivat nuoria yleisemmin sitä mieltä, että tupakoinnin ja alkoholin vaaroista tulisi kertoa enemmän ja että alkoholimyynnin valvontaa tulisi tehostaa.
- Joka neljäs nuori ilmoitti vanhempien olevan liian huolissaan nuorten alkoholinkäytöstä, vanhemmista tätä mieltä oli ainoastaan muutama.

Nuorten ja vanhempien päihdeasenteet olivat pääosin samansuuntaisia, mutta odotetusti vanhempien asenteista käy ilmi kasvattajan rooli (taulukko 14). Enemmistö vanhemmista oli sitä mieltä, että tupakoinnin ja alkoholin vaaroista tulisi kertoa enemmän nuorille ja että alkoholimyynnin valvontaa tulisi tehostaa. Nuorista samaa mieltä näistä väittämistä oli n. kaksi kolmasosaa. Joka neljännen nuoren mielestä vanhemmat ovat liian huolissaan nuorten alkoholinkäytöstä, kun taas vanhemmista ainoastaan 4 % on tätä mieltä. Yhtä suuri osa vanhemmista ja nuorista (78 %) uskoi alkoholin aiheuttavan ongelmia useille nuorille. Vain harva nuori ja vanhempi arveli tupakoinnin rentouttavan.

Yllättävää tuloksissa oli, että nuorista puolet ja vanhemmista vain reilu kolmasosa oli sitä mieltä, että tupakoivia nuoria tulisi rankaista tupakoinnista. Nuorten vastauksissa on suhteellisen suuret osuudet (14–40 %) ”En osaa sanoa” -vastanneita, mikä kuvastaa mahdollisesti sitä, että 7.-luokkalaisille ei vielä ole muodostunut selkeää mielipidettä päihteisiin, tai että he eivät rohkene ottaa niihin kantaa.

Tytöt olivat poikia yleisemmin eri mieltä väittämästä ”Alkoholi kuuluu nuorten juhliin”, kun taas pojat olivat tyttöjä yleisemmin samaa mieltä väittämästä ”Alkoholimyynnin valvontaa tulisi tehostaa (alle 18 v)” ja ”Tupakoivia nuoria tulisi rankaista tupakoinnista”.

Taulukko 14. Nuorten ja vanhempien päihdeasenteet

	NUORET (%)			VANHEMMAT (%)		
	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä
Alkoholi kuuluu nuorten juhliin	11	19	70	8	6	86
Alkoholi aiheuttaa ongelmia useille nuorille	78	14	8	78	14	8
Vanhemmat ovat liian huolissaan nuorten alkoholinkäytöstä	24	40	36	4	10	86
Alkoholimyynnin valvontaa tulisi tehostaa (alle 18 v)	66	23	11	91	8	1
Alkoholin vaarallisuudesta pitäisi puhua nuorille enemmän	60	29	11	91	7	2
Tupakointi rentouttaa	5	30	65	6	13	81
Tupakoinnin vaaroista tulisi kertoa nuorille enemmän	60	25	15	88	8	4
Tupakoivia nuoria tulisi rankaista tupakoinnista	50	39	11	37	36	27

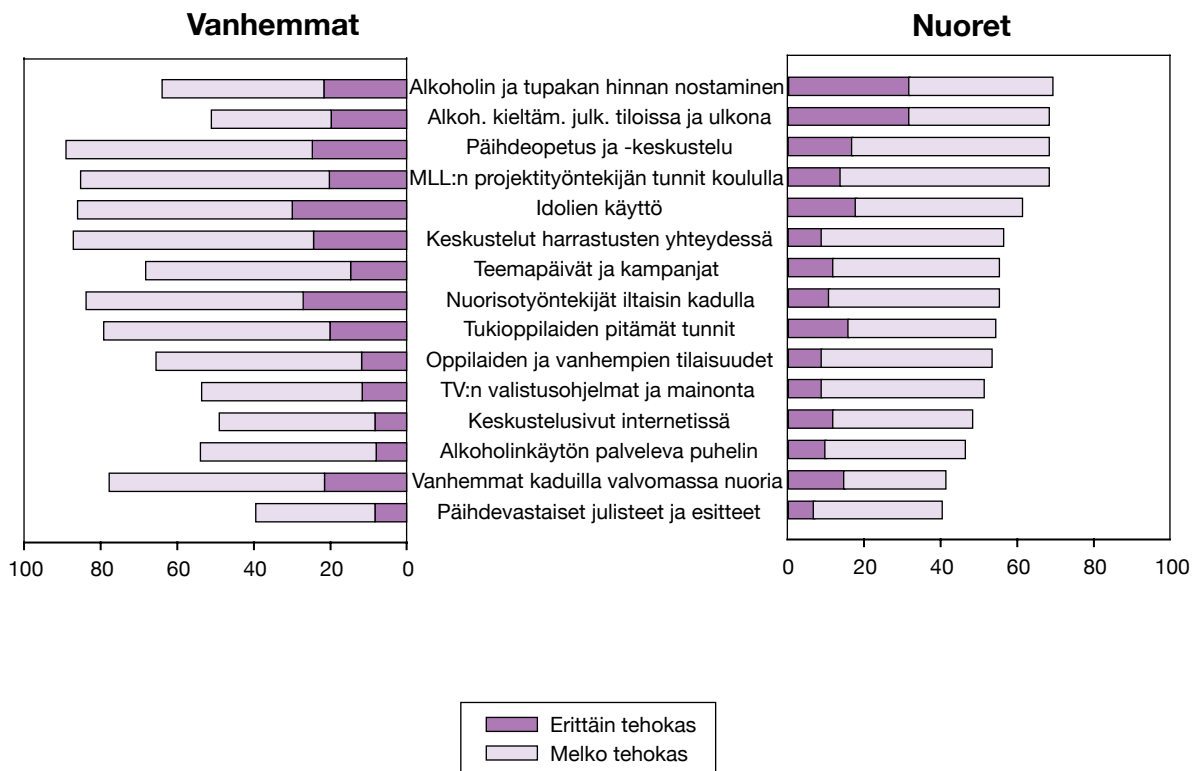
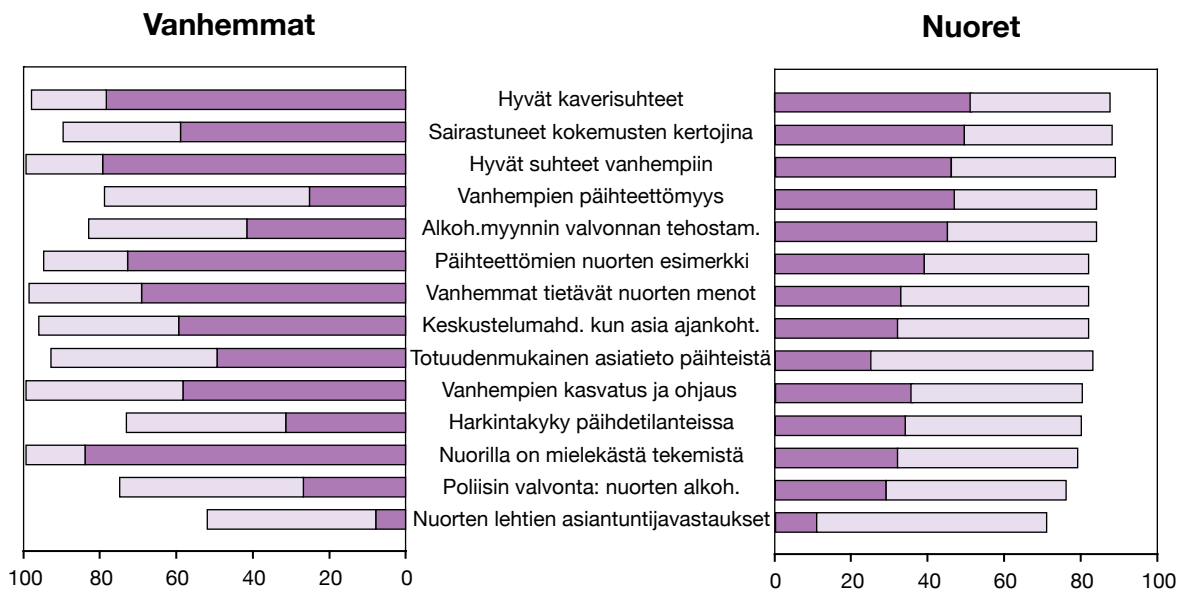
Vanhempien ja nuorten arvioita päihteenkäytön ehkäisykeinojen tehokkuudesta

- Sekä nuorten että vanhempien mielestä yksi tehokkaimmista keinoista nuorten päihdekokeilujen ennaltaehkäisemiseksi olivat hyvät suhteet vanhempiin.
- Vanhemmat arvioivat myös nuorten mielekkään tekemisen tehokkaaksi keinoksi, mutta nuoret eivät pitäneet sitä yhtä tehokkaana.
- Nuoret kokivat päihteen vuoksi sairastuneiden kertomukset tehokkaaksi keinoksi.
- Päihdevastaisia julisteita ja esitteitä ei pidetty tehokkaina nuorten eikä vanhempien mielestä.

Vanhempien mielestä tehokkaimpia keinoja nuorten tupakoinnin sekä alkoholikokeilujen ja -käytön vähentämiseksi ja ehkäisemiseksi olivat hyvät suhteet vanhempiin, vanhempien kasvatus ja ohjaus kotona sekä se, että nuorilla on mielekästä tekemistä (kuvio 16). Lähes kaikki vanhemmat pitivät näitä keinoja erittäin tai melko tehokkaina. Tehottomimpia keinoja vanhempien mielestä olivat päihdevastaiset julisteet ja esitteet, alkoholinkäytön kieltäminen julkisissa tiloissa ja ulkona sekä päihteen käyttöön liittyvät keskustelusivut internetissä.

Myös nuoret pitivät hyviä suhteita vanhempiin yhtenä tehokkaimmista keinoista tupakka- ja alkoholikokeilujen ja -käytön vähentämiseksi ja ehkäisemiseksi (kuvio 16). Lisäksi alkoholin tai tupakan vuoksi sairastuneiden kokemuksia ja kertomuksia ja hyviä kaverisuhteita pidettiin tehokkaimpina keinoina. Yhdeksi tehottomimmista keinoista nuoret kokivat vanhempien tavoin päihdevastaiset julisteet ja esitteet. Muita tehottomia keinoja nuorten mielestä olivat vanhempien valvonta kadulla ja nuorten alkoholinkäyttöön keskittynyt palveleva puhelin.

Pojat pitivät tyttöjä yleisemmin tehokkaina keinoina poliisin valvontaa ja sitä, että vanhemmat ovat kadulla valvomassa nuoria. Tytöt sen sijaan pitivät poikia yleisemmin tehokkaana idolien käyttöä tupakoinnin ja alkoholinkäytön ehkäisytyössä.

Kuvio 16. Vanhempien ja nuorten arvioita päihteiden käytön ehkäisykeinojen tehokkuudesta (%)

6. Yhteenveto ja johtopäätökset

Tämän tutkimuksen kohdekoulujen 7.-luokkalaisista nuorista joka kolmas oli kokeillut alkoholia, alle viidennes tupakkaa ja vain muutama nuuskaa. Vuoden 2006 WHO-Koululaistutkimukseen verrattuna näillä nuorilla oli päihdekokeiluja koko maata vähemmän. Tutkimusajankohta saattaa vaikuttaa kokeilujen yleisyyteen, koska tämän tutkimuksen aineisto on kerätty syksyllä, jolloin yläkouluun on vasta siirrytty ja kaveripiiri on vielä muotoutumassa. WHO-Koululaistutkimuksen aineisto on puolestaan kerätty keväällä. Kaiken kaikkiaan tämän tutkimuksen tuloksia tulkittaessa on otettava huomioon lisäksi se, että nuorten kyselyyn vastasi alle puolet kohdejoukosta. Sirolan (2004) tutkimuksessa ne nuoret, joiden vanhemmat eivät vastanneet päihteiden käyttöön liittyviä asenteita selvittäneeseen kyselyyn, käyttivät alkoholia useammin kuin ne nuoret, joiden vanhemmat vastasivat. Mahdollisesti myös tämän tutkimuksen kyselylomakkeeseen eivät ole vastanneet ne vanhemmat, joiden nuorten päihteiden kokeilu on keskimääräistä yleisempää ja samalla myös ko. nuoret karsiutuivat kyselyn ulkopuolelle.

Alkoholin ja tupakan kokeilu oli harvinaisempaa niiden nuorten keskuudessa, joiden vanhemmat tiesivät paljon nuoren vapaa-ajan vietosta ja viettopaikoista. Samansuuntaisia tuloksia on saatu aikaisemmissa tutkimuksissa (Luopa ym. 2004, 2005, 2007). Vanhempien kiinnostuksella näyttäisikin olevan merkitystä yläkoulun aloittaneiden nuorten päihteiden kokeiluun. Nuorten vastausten perusteella äidit tiesivät vapaa-ajan vietosta, rahankäytöstä ja ystävistä yleisemmin kuin isät. Molempien vanhempien kiinnostus ja tietoisuus nuoren vapaa-ajan vietosta olisi toivottavaa päihteenkäytön ennaltaehkäisyä. Lisäksi tässä tutkimuksessa sekä nuorten että vanhempien mielestä hyvät suhteet vanhempiin koettiin tehokkaaksi nuorten päihteenkäytön ennaltaehkäisyksi. On myös huomionarvoista, että nuoret arvioivat vanhempiaan yleisesti myönteisesti: vanhemmat olivat valmiita auttamaan auttamaan kouluongelmissa, kiinnostuneita koulunkäynnistä ja viettivät riittävästi aikaa nuoren kanssa.

Suositus: *Vanhempien tulisi olla tietoisia ja kiinnostuneita siitä, missä ja miten nuori viettää vapaa-aikaansa. Erityisesti isien kiinnostusta ja osallisuutta nuoren vapaa-aikaan olisi syytä vahvistaa.*

Vanhempien arviot oman nuoren päihdekokeiluista erosivat nuorten vastauksista. Erityisesti alkoholin kokeilu oli todellisuudessa yleisempää kuin vanhemmat kuvittelivat. Vanhemmat arvioivat myös yleensä alle 18-vuotiaiden nuorten alkoholin kokeilun harvinaisemmaksi kuin se on valtakunnallisten tutkimusten mukaan. On mahdollista, että nuoret ja vanhemmat ovat ymmärtäneet alkoholikokeilun tässä tutkimuksessa eri tavoin. Vanhemmat eivät välttämättä miellä alkoholin kokeilua vanhempien valvonnassa alkoholikokeiluksi. Myös tupakkaa nuoret olivat kokeilleet yleisemmin kuin vanhemmat arvioivat.

Nuorten alkoholikokeilut tapahtuivat tavallisimmin kotona vanhempien läsnä ollessa. Kokeilujen luonnetta kyselyssä ei tarkemmin selvitetty, mutta mahdollisesti kyse on ollut alkoholin maistamisesta esim. vanhemman lasista. Juomat olikin yleensä saatu vanhemmilta ja kavereilta. Alkoholia nuoret olivat nauttineet pääasiassa kokeiluluonteisesti, sillä

humalajuominen oli harvinaista. Vanhempien osuus juuri yläkouluun siirtyneiden nuorten alkoholikokeiluissa on yllättävä, vaikkei kyse ollutkaan humalajuomisesta. Nuoret näyttävät saavan ensikontaktin alkoholiin kotona vanhempien valvovan silmän alla.

Suositus: Nuorten alkoholikokeiluja kotona tulisi tutkia nykyistä tarkemmin.

Suositus: Ehkäisevässä päihdetyössä tulisi tiedottaa vanhempia 7-luokkalaisten nuorten päihdekokeilujen ajankohtaisuudesta sekä painottaa vanhempien kasvatustuuta.

Myös tupakan polttaminen oli nuorilla jäänyt tässä iässä vielä kokeiluun, sillä vain muutamat oppilaat tupakoivat säännöllisesti. Nuorten vastausten perusteella tupakkaa oli saatu pääsääntöisesti kavereilta, vanhemmilta tupakkaa ei ollut saanut kukaan. Vanhemmat suhtautuivatkin tupakkakokeiluihin kielteisemmin kuin alkoholikokeiluihin: neljä kymmenestä vanhemmasta sallisi nuoren maistaa alkoholia aikuisen seurassa, kun taas yksi kymmenestä vanhemmasta sallisi nuoren kokeilla tupakkaa. Päihteiden kokeilu ja käyttö miellettiin tutkimuksessa eri asioiksi, sillä vanhemmat suhtautuivat nuoren päihteiden satunnaiseen ja säännölliseen käyttöön kielteisesti. Nuoret sen sijaan suhtautuivat sallivammin ikäistensä satunnaiseen tupakointiin ja alkoholinkäyttöön. Vanhempien suhtautumista nuorten alkoholin käyttöön on tutkinut myös Sirola (2004), jonka mukaan porilaiset 9-luokkalaisten vanhemmat suhtautuivat perheensä nuoren alkoholin maistamiseen aikuisen seurassa lähes yhtä myönteisesti kuin tässä tutkimuksessa.

Nuoret olivat keskustelleet viimeisen vuoden aikana tupakasta ja alkoholista vanhempiensa kanssa yleensä harvoin, suhteellisen suuri osa ei lainkaan. Yhtenä selityksenä nuorten ja vanhempien vähäiselle keskustelulle voi olla se, ettei valtaosa vanhemmista kokenut nuoren päihdekokeiluja ajankohtaisiksi. Suurin osa vanhemmista ei myöskään ollut huolissaan nuoren mahdollisista lähitulevaisuuden päihdekokeiluista. Päihdeaiheisia keskusteluja nuorten ja vanhempien välillä voidaan kuitenkin pitää tarpeellisina etenkin, kun huomioidaan tutkimustieto (mm. Kouluterveyskysely, WHO-Koululaistutkimus) siitä, että nuorten päihdekokeilut yleistyvät iän myötä, täysi-ikäisyyttä lähestyttäessä. Ennaltaehkäisevässä mielessä päihteistä keskusteleminen olisikin luonnollista ja järkevää ajoittaa juuri ennen kokeilujen yleistymistä.

Suositus: Perheitä tulisi rohkaista keskustelemaan ja pohtimaan suhtautumistaan päihteisiin eri tilanteissa. Millaista alkoholinkäyttöä on esim. kodin juhlien yhteydessä ja toisaalta millaista aikuisten päihteidenkäyttöä ei pidetä hyväksyttävänä?

Nuoren varttuessa kavereiden merkitys elämässä ja esim. päihdekäyttäytymisessä kasvaa (Valli 1998). Myös tässä tutkimuksessa nuoret itse ilmoittivat hyvät kaverisuhteet yhdeksi tehokkaimmista keinoista päihteidenkäytön ehkäisemiseksi. Kouluyhteisöllä on mahdollisuus vaikuttaa koko kaveripiiriin päihdeasioissa. Koulun yleinen asennoituminen päihteidenkäyttöön sekä yhteiset säännöt määrittävät rajat ja tarjoavat oppilaille mallin, miten päihteisiin suhtaudutaan. Esimerkiksi tässä tutkimuksessa lähes puolet nuorista koki, ettei tupakointia valvota koulussa riittävästi. Toisin sanoen nuorista huomattava osa näyttää toivovan tupakoinnin valvonnan lisäämistä. Valtaosa nuorista kuitenkin ilmoitti, että tupakointi on kielletty koulussa ja tupakoinnista kiinnijäämiseen puututaan koulussa aina. Lisäksi yllättävän suuri osa, puolet nuorista, kannatti tupakoivien nuorten rankaisemista. Sitä vastoin vanhemmat eivät kannattaneet rankaisukäytäntöä yhtä yleisesti.

Suositus: *Kouluja tulisi tiedottaa nuorten toiveesta lisätä tupakoinnin valvontaa.*

Vanhemmat olivat nuoria yleisemmin sitä mieltä, että tupakoinnin ja alkoholin vaaroista tulisi kertoa enemmän nuorille ja että alkoholimyynnin valvontaa tulisi tehostaa. Mutta vaikka vanhemmat kannattivat myynnin valvonnan lisäämistä, he eivät pitäneet sitä tehokkaana keinona päihteidenkäytön ehkäisemisessä. Sitä vastoin vanhemmat arvioivat nuorten mielekkään tekemisen yhdeksi tehokkaimmista keinoista, jota nuoret eivät pitäneet yhtä merkittävänä. Tulos on mielenkiintoinen ja osoittaa, että on tärkeää kuulla nuorten mielipiteitä. Nuorten vapaa-ajan viettomahdollisuuksiahan on korostettu päihteidenkäytön ennaltaehkäisyn ja vähentämisen nimissä, mutta tässä tutkimuksessa ne eivät saaneet yhtä merkittävää sijaa kuin esim. hyvät suhteet vanhempiin ja kavereihin. Toki nuoretkin pitivät mielekkästä tekemistä melko tehokkaana keinona, mutta tehokkaiden ennaltaehkäisykeinojen kärkikymmenikköön se ei yltänyt. Sitä vastoin nuoret pitivät yhtenä tehokkaimmista keinoista tutustua päihteiden vuoksi sairastuneiden kertomuksiin.

Suositus: *Nuorten mielipiteitä tulisi kuulla päihdeasioissa. Päihteidenkäytön ennaltaehkäisemiseksi olisi syytä pohtia mahdollisuuksia vahvistaa perhe- ja kaverisuhteita.*

Tämän alkukartoituksen tuloksia hyödynnetään EPT-hankkeen toiminnan suunnittelussa. Lisäksi alkukartoitus toimii vertailuaineistona hankkeen loppuvaiheessa syksyllä 2009 kerättävälle seuranta-aineistolle. Näitä aineistoja vertailemalla pyritään arvioimaan hankkeen vaikutuksia.

Ahlström S, Metso L, Huhtanen P, Ollikainen M. Missä nuorisoryhmissä päihteiden käyttö on vähentynyt? Suomen ESPAD-aineiston tuloksia 2007. Yhteiskuntapolitiikka 2008;73:1.

Karlsson T, Raitasalo K, Holmila M. Alaikäisten alkoholihankintojen sietämätön helppous. Teoksessa: Tigerstedt C (toim.) Nuoret ja alkoholi. Alkoholi- ja huumeututkijain seura. Helsinki 2007, 149-160.

Kokko S. Terveyden edistämisen määrärahalta vuonna 2006 rahoitettujen hankkeiden arviointiraportti, 2007. [verkkajulkaisu] [viitattu 21.5.2008] <http://www.stm.fi/Resource.phx/hankk/hankt/tervedi/index.htx.i760.pdf>

Kouluterveyskysely 2006. Muut päihteet. Valtakunnalliset taulukot 2006.

[www-dokumentti] [viitattu 1.7.2008]

<http://info.stakes.fi/kouluterveyskysely/FI/tulokset/taulukot2006/paihteet06.htm>

Kouluterveyskysely 2007a. Indikaattorikuviota koko suomesta. [viitattu 1.4.2008] <http://info.stakes.fi/NR/rdonlyres/28717B17-EB8D-4A31-9FF7-F167CD9234D3/0/kokomaa2007.ppt#256,1,Dia 1>

Kouluterveyskysely 2007b. Muut päihteet. Valtakunnalliset taulukot 2007.

[www-dokumentti] [viitattu 1.7.2008]

<http://info.stakes.fi/kouluterveyskysely/FI/tulokset/taulukot2007/paihteet07.htm>

Lavikainen H. 14-16-vuotiaiden nuorten ilmoittamat alkoholihaitat. Avovastausten ja strukturoitujen vastausten tulosten vertailua. Teoksessa: Tigerstedt C (toim.) Nuoret ja alkoholi. Alkoholi- ja huumeututkijain seura. Helsinki 2007, 103-120.

Luopa P, Räsänen M, Jokela J. Missä mennään? Helsinkiläisnuorten päihdekäyttötymisen suuntia 1996-2004. [verkkajulkaisu] Helsinki: Stakes & Helsingin kaupunki, 2004 [viitattu 16.5.2008].

http://www.hel.fi/wps/wcm/resources/file/eb9a0045717158d/missa_mennaa_helsinkilaisnuorten_paihdekayttaymisen_suuntia_96_04.pdf

Luopa P, Räsänen M, Jokela J. Nuorten mieliala ja päihteiden käyttö Raahan ja Siikalatvan seutukunnissa sekä Oulunsalossa vuonna 2005. [verkkajulkaisu] Helsinki: Stakes, 2005 [viitattu 16.5.2008].

http://info.stakes.fi/NR/rdonlyres/616B2416-8062-4463-8FDE-744BFEEF0DF8/0/raahe_siikalatva_oulunsalo2005.pdf

Luopa P, Pietikäinen M, Jokela J. Päihteet, kieli, sallivuus - Nuorten päihteiden käyttö ja sen sallivuus Kauniaisissa vuonna 2006. [verkkajulkaisu] Helsinki: Stakes, 2007 [viitattu 16.5.2008]. http://info.stakes.fi/NR/rdonlyres/7E82C15D-786E-4390-A9A0-ED12C-BE60CBA/0/Kauniainen_paihteet2006.pdf

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Opetushallitus. Vammalan kirjapaino, 2004.

Pennanen M, Patja K, Joronen K. Tupakkakertomus 2006. Oikeus savuttomaan elämään. Kansanterveyslaitoksen julkaisuja 3/2006.

Rimpelä A, Rainio S, Huhtala H, Lavikainen H, Pere L, Rimpelä M. Nuorten terveystapatutkimus 2007. Nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö 1977-2007. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:63.

Saarela P. Nuorisobarometri 2002. Nuorisoasiain neuvottelukunta. Jyväskylä, 2002.

Sirola K. Porilaisten yhdeksäsluokkalaisten ja kasvattajien käsityksiä nuorten alkoholinkäytöstä ja alkoholinkäytön ehkäisystä. Terveyskasvatuksen väitöskirja. Jyväskylän yliopisto, 2004.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2008. Alkoholiohjelma 2008-2011.

[päivitetty 16.4.2008] [viitattu 30.4.2008] <https://rtstm.teamware.com/Resource.php/alkoholi/index.htm>

Sosiaali- ja terveysministeriö. Valtioneuvoston periaatepäätös terveys 2015 -kansanterveysohjelmasta. Julkaisuja 2001:4. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Valli R. Koulun alkoholikasvatus keskioluen vähittäismyynnin vapautuessa. Sosiologian väitöskirja. Lapin yliopisto, 1998.

Vuori M, Kannas L, Tynjälä J. Tupakoinnin ja päihteiden käytön muutossuuntia 1984-2002. Teoksessa: Kannas L (toim.) Koululaisten terveys ja terveyskäyttäytyminen muutoksessa. WHO-Koululaistutkimus 20 vuotta. Jyväskylän yliopisto, Terveiden edistämisen tutkimuskeskus, 2004:179-215.

WHO-Koululaistutkimus 2008. Julkaisemattomia tuloksia Suomen aineistosta 2006.

Lasten, nuorten ja perheiden
hyvinvointia tukevan ehkäisevän
päihdetyön hankkeen kysely

Syksy 2007
Nuoret

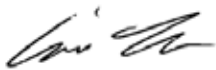
Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevan ehkäisevän päihdetyön hankkeen -kysely

Moi,

Koulusi on mukana Mannerheimin Lastensuojeluliiton ennaltaehkäisevän päihdetyön hankkeessa. Osana hanketta toteutetaan tämä kysely, jossa sinulta kysytään tupakkaan ja alkoholiin liittyviä kokemuksiasi, näkemyksiäsi ja mielipiteitäsi. Lisäksi sinulta kysytään vanhempiisi ja kouluusi liittyviä asioita.

Kaikki lomakkeen tiedot käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti. Tutkijoita lukuun ottamatta kukaan muu ei tule näkemään lomaketta. Tietoja ei käsitellä henkilöittäin, vaan isompina kokonaisuuksina. Vastaa kysymyksiin rehellisesti. Tutkimustuloksista tullaan keskustelemaan koulussasi yhdessä oppilaiden kanssa.

Vastauksesi ovat ensiarvoisen tärkeitä tutkimuksen onnistumisen kannalta!

Sami Kokko
tutkija
Terveystieteiden
tutkimuskeskus
Jyväskylän yliopisto

Lasse Kannas
professori
Terveystieteiden
tutkimuskeskus
Jyväskylän yliopisto

Taustatiedot

1. Sukupuolesi

- tyttö poika

--	--	--	--

2. Syntymävuotesi

3. Mille välille viimeisimmän koulutodistuksesi kaikkien aineiden keskiarvo sijoittuu

- alle 6,5 8,0 – 8,4 keskiarvoa ei ole merkitty
- 6,5 – 6,9 8,5 – 8,9
- 7,0 – 7,4 9,0 – 9,4
- 7,5 – 7,9 9,5 – 10

4. Kuinka paljon sinulla on rahaa käytettävissäsi tai käytät keskimäärin viikossa (viikkorahaa, muita tuloja tai jo olemassa olevaa rahaa, joita saat käyttää niin kuin haluat)?

- alle 3 euroa 10 – 17 euroa
- 3 – 6 euroa 18 – 35 euroa
- 7 – 9 euroa yli 35 euroa

5. Mitä luulet tekeväsi, kun olet käynyt peruskoulun loppuun?

- pyrin lukioon
- pyrin ammattikouluun tai muuhun ammatilliseen koulutukseen
- pyrin suorittamaan kaksoistutkintoa (lukio + ammatillinen tutkinto)
- pyrin oppisopimuskoulutukseen
- menen töihin
- jään työttömäksi
- en osaa sanoa

Koti & kaverit

6. Merkitse (rastita ruutu) seuraavaan kysymykseen **kaikki** ne perheenjäsenet, jotka asuvat kanssasi kotona, jossa elät tai vietät suurimman osan ajastasi

a) Aikuiset

- Äiti
- Isä
- Äitipuoli (tai isän naisystävä)
- Isäpuoli (tai äidin miesystävä)
- Isoäiti
- Isoisä
- Asun perhekodissa, sijaiskodissa tai lastenkodissa
- Joku muu tai jossain muualla. Kirjoita tähän _____

b) Sisarukset

Kirjoita määrä ruutuun

Isoveli/-veljet, kuinka monta?		
Isosisko/-siskot, kuinka monta?		
Pikkuveli/-veljet, kuinka monta?		
Pikkusisko/-siskot, kuinka monta?		

7. Kuinka helppoa sinun on puhua seuraavien henkilöiden kanssa sinua todella vaivaavista asioita?

Merkitse yksi vaihtoehto kuhunkin kohtaan

	Hyvin helppoa	Helppoa	Vaikeaa	Hyvin vaikeaa	Ei ole tai en tapaa
Isä	☐	☐	☐	☐	☐
Isäpuoli (tai äidin miesystävä)	☐	☐	☐	☐	☐
Äiti	☐	☐	☐	☐	☐
Äitipuoli (tai isän naisystävä)	☐	☐	☐	☐	☐
Paras ystävä	☐	☐	☐	☐	☐
Samaa sukupuolta oleva ystävä	☐	☐	☐	☐	☐
Eri sukupuolta oleva ystävä	☐	☐	☐	☐	☐

8. Kuinka paljon äitisi todella tietää....?

	Hän tietää paljon	Hän tietää jonkin verran	Hän ei tiedä mitään	Ei ole äitiä tai en tapaa häntä
Keitä ystäväsi ovat	☐	☐	☐	☐
Kuinka käytät rahasi	☐	☐	☐	☐
Missä vietät aikaasi koulun jälkeen	☐	☐	☐	☐
Missä olet iltaisin	☐	☐	☐	☐
Mitä teet vapaa-aikanasi	☐	☐	☐	☐

9. Kuinka paljon isäsi todella tietää....?

	Hän tietää paljon	Hän tietää jonkin verran	Hän ei tiedä mitään	Ei ole isää tai en tapaa häntä
Keitä ystäväsi ovat	☐	☐	☐	☐
Kuinka käytät rahasi	☐	☐	☐	☐
Missä vietät aikaasi koulun jälkeen	☐	☐	☐	☐
Missä olet iltaisin	☐	☐	☐	☐
Mitä teet vapaa-aikanasi	☐	☐	☐	☐

10. Merkitse kunkin väitteen kohdalle se vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa mielipidettäsi.

	Täysin samaa mieltä	Samaa mieltä	En osaa sanoa	Eri mieltä	Täysin eri mieltä
Jos minulla on ongelmia koulussa, vanhempani ovat valmiita auttamaan	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhempani keskustelevat mielellään opettajien kanssa (esim. puhelimesta)	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhempani ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle koulussa tapahtuu	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhempani viettävät riittävästi aikaa kanssani	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhempani kannustavat minua harrastuksissani	☐	☐	☐	☐	☐

11. Jos sinulla on huolia, kenen kanssa mieluiten keskusteleet niistä? Merkitse kolme tärkeintä **numeroilla** 1 (tärkein), 2 (toiseksi tärkein) 3 (kolmanneksi tärkein)

- vanhempien
- kavereiden
- kuraattorin
- nuorisotyöntekijän
- internetin keskustelupalstalla muiden nuorten kanssa
- auttavan puhelimen ihmisen kanssa
- kirjoitan päiväkirjaan
- en kerro huolistani kenellekään
- jonkun muun, kenen _____

12 a) Kuinka monta läheistä ystävää sinulla tällä hetkellä on? Merkitse yksi vaihtoehto kumpaankin kohtaan.

Poikia	☐ Ei yhtään	Tyttöjä	☐ Ei yhtään
	☐ Yksi		☐ Yksi
	☐ Kaksi		☐ Kaksi
	☐ Kolme tai useampia		☐ Kolme tai useampia

b) Kuinka moni äskeisen kohdan läheisistä ystävistä on kanssasi samalla luokalla? Merkitse yksi vaihtoehto kumpaankin kohtaan.

Poikia Ei yhtään
 Yksi
 Kaksi
 Kolme tai useampia

Tyttöjä Ei yhtään
 Yksi
 Kaksi
 Kolme tai useampia

13. Kuinka monena päivänä viikossa vietät aikaa ystäväsi kanssa (koulun jälkeen tai iltaisin tai viikonloppuisin)?

Rastita oikea vaihtoehto.

0 1 2 3 4 5 6 7
 päivänä

14. Mitä tavallisesti harrastat vapaa-aikanasi? (merkitse yksi vaihtoehto joka riviltä.)

	Joka päivä	Muutaman kerran viikossa	Muutamman kerran kuukaudessa	Muutaman kerran vuodessa	En ollenkaan
Harrastan liikuntaa tai urheilua	☐	☐	☐	☐	☐
Käyn rock-konserteissa tai vastaavissa	☐	☐	☐	☐	☐
Käyn bileissä, diskoissa	☐	☐	☐	☐	☐
Luen kirjoja (muita kuin koulukirjoja)	☐	☐	☐	☐	☐
Käyn elokuvissa	☐	☐	☐	☐	☐
Käyn teatterissa tai klassisen musiikin tilaisuuksissa	☐	☐	☐	☐	☐
Käyn seurakunnan järjestämissä tilaisuuksissa	☐	☐	☐	☐	☐
Istuskelen kahvilassa tai käyn syömässä ystävien kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Pelaan tietokonepelejä	☐	☐	☐	☐	☐
Käyn laneissa (tietokonetapahtumat)	☐	☐	☐	☐	☐
Käytän internetiä esim. irkkaan	☐	☐	☐	☐	☐
Laulan tai soitan jotain instrumenttia	☐	☐	☐	☐	☐
Käyn partiossa	☐	☐	☐	☐	☐
Kuuntelen musiikkia	☐	☐	☐	☐	☐
Piirrän	☐	☐	☐	☐	☐
Oleilen kotona	☐	☐	☐	☐	☐
Oleilen kavereiden kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Katselen TV:tä	☐	☐	☐	☐	☐
Käyn nuorisotalolla	☐	☐	☐	☐	☐
Retkeilen (eräretkeily)	☐	☐	☐	☐	☐
Muuten, miten _____	☐	☐	☐	☐	☐

15. Oletko keskustellut **kotona tupakkaan** liittyvistä asioista viimeksi kuluneen vuoden aikana seuraavien henkilöiden kanssa?

	Erittäin usein	Melko usein	Melko harvoin	Erittäin harvoin	En lainkaan
Äidin	☐	☐	☐	☐	☐
Isän	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhemman sisikon tai veljen	☐	☐	☐	☐	☐
Jonkun muun, kenен _____	☐	☐	☐	☐	☐

16. Oletko keskustellut **kotona alkoholiasioista** viimeksi kuluneen vuoden aikana seuraavien henkilöiden kanssa?

	Erittäin usein	Melko usein	Melko harvoin	Erittäin harvoin	En lainkaan
Äidin	☐	☐	☐	☐	☐
Isän	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhemman sisikon tai veljen	☐	☐	☐	☐	☐
Jonkun muun, kenен _____	☐	☐	☐	☐	☐

Tupakointi- ja alkoholikokeilut

17. Oletko koskaan polttanut tupakkaa?

- en (siirry kysymykseen 21)
- kyllä, olen kokeillut

18. Miten vanhempasi suhtautuivat tupakointikokeiluusi?

- eivät tiedä siitä eivätkä hyväksyisi
- eivät tiedä, mutta hyväksyisivät
- tietävät, mutteivät hyväksy
- tietävät ja sallivat sen

19. Kuinka usein tupakoit tällä hetkellä?

- En polta
- Harvemmin kuin kerran viikossa
- Viikottain, mutta en päivittäin
- Päivittäin

20. Oletko saanut tupakkaa viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana?

	En	Kyllä
Kavereilta	☐	☐
Otin kotoa luvatta	☐	☐
Sisaruksilta	☐	☐
Isältä tai äidiltä	☐	☐
Muilta aikuisilta	☐	☐
Ostin itse	☐	☐

21. Missä määrin seuraavat väitteet kuvaavat kouluasi ja opettajien toimintaa?

	Kuvaa erittäin hyvin	Kuvaa melko hyvin	Kuvaa melko heikosti	Kuvaa erittäin heikosti	En osaa sanoa
Koulun sääntönä on, että kouluajalla ja -alueella ei saa tupakoida	☐	☐	☐	☐	☐
Jos joku tupakoi kouluajalla, jää hän useimmiten siitä kiinni	☐	☐	☐	☐	☐
Opettajien mielestä tupakointi on nuorten oma asia	☐	☐	☐	☐	☐
Opettajat puuttuvat tupakointiin aina, jos huomaavat jonkun tupakoivan	☐	☐	☐	☐	☐
Koulussamme nuorten tupakointia ei valvota riittävästi	☐	☐	☐	☐	☐
Jos joku jää kiinni tupakoinnista, seuraa siitä aina rangaistus.	☐	☐	☐	☐	☐
Jos vastasit tähän kohtaan: kuvaa erittäin tai melko hyvin, niin kerro vielä, minkälainen rangaistus siitä seurasi _____					

22. Oletko koskaan kokeillut nuuskaamista?

- En (siirry kysymykseen 24)
 Kyllä, olen kokeillut

23. Montako kertaa olet kokeillut nuuskaa tähän mennessä?

- Olen kokeillut kerran
 Olen nuuskannut 2-10 kertaa
 Olen nuuskannut yli 10 kertaa

24. Oletko koskaan kokeillut alkoholia?

- En (siirry kysymykseen 29)
- Kyllä, olen kokeillut

25. Miten vanhempasi suhtautuivat alkoholikokeiluusi?

- eivät tiedä siitä eivätkä hyväksyisi
- eivät tiedä, mutta hyväksyisivät
- tietävät, mutteivät hyväksy
- tietävät ja sallivat sen

26. Missä kokeilit alkoholia?

- kaverin kotona
- ulkona kavereiden kanssa
- diskossa tai kotibileissä
- omassa kodissa, yksin
- omassa kodissa, vanhempien kanssa
- nuorisotilan ulkopuolella
- jossain muualla, missä? _____

27. Oletko koskaan juonut alkoholijuomia niin paljon, että olet ollut todella humalassa?

- En koskaan
- Kyllä, kerran
- Kyllä, 2-3 kertaa
- Kyllä, useammin kuin 3 kertaa

28. Oletko saanut alkoholia viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana?

	En	Kyllä
Kavereilta	☐	☐
Otin kotoa luvatta	☐	☐
Sisaruksilta	☐	☐
Isältä tai äidiltä	☐	☐
Muilta aikuisilta	☐	☐

29. Tiedätkö tuttaviesi joukossa jonkun, joka viimeksi kuluneen vuoden aikana olisi kokeillut huumaavia aineita (hasista, tinneriä tai muuta nuuhkittavaa, lääkkeitä, joista tulee humalaan, tai muita vastaavia aineita)

- En tiedä ketään nuorta
- Tiedän yhden nuoren
- Tiedän 2 – 5 nuorta
- Tiedän useampia kuin 5 nuorta

30. Onko sinulle viimeksi kuluneen vuoden aikana tarjottu huumaavia aineita Suomessa?

- Ei
- Kyllä, kuka tarjosi?
 - Ystävät tai tuttavat
 - Tuntemattomat henkilöt

Uskomukset ja asenne

31. Ihmisillä on erilaisia käsityksiä siitä, mikä olisi hyväksyttävää ja mikä ei.

a) Mitä mieltä sinä olet seuraavista asioista **ikäistesi** käyttäytymisessä? Vastaa joka kohtaan.

	Hyväksyn	Hyväksyn jossain määrin	En hyväksy
Kotiintuloaikojen noudattamatta jättäminen	☐	☐	☐
Läksyjien tekemättä jättäminen	☐	☐	☐
Tupakointi silloin tällöin	☐	☐	☐
Säännöllinen tupakointi	☐	☐	☐
Alkoholin käyttö ainakin kerran kuukaudessa	☐	☐	☐
Alkoholin juominen humalaan	☐	☐	☐
Nuuskan käyttö	☐	☐	☐
Huumeiden kokeilu	☐	☐	☐

b) Mitä mieltä sinä olet seuraavista asioista **aikuisten** käyttäytymisessä? Vastaa joka kohtaan.

	Hyväksyn	Hyväksyn jossain määrin	En hyväksy
Tupakointi silloin tällöin	☐	☐	☐
Säännöllinen tupakointi	☐	☐	☐
Alkoholin käyttö ainakin kerran kuukaudessa	☐	☐	☐
Alkoholin juominen humalaan	☐	☐	☐
Nuuskan käyttö	☐	☐	☐
Huumeiden kokeilu	☐	☐	☐

32. Missä määrin seuraavat väittämät vastaavat mielipidettäsi? (rastita kustakin väittämästä sopivin vaihtoehto)

Väittämä	Täysin samaa mieltä	Samaa mieltä	En osaa sanoa	Eri mieltä	Täysin eri mieltä
Nuoret käyttävät liikaa alkoholia	☐	☐	☐	☐	☐
Alkoholia ja tupakkaa pitäisi myydä jo 16-vuotiaille	☐	☐	☐	☐	☐
Jos ystäväni nauttivat alkoholia, en itsekään voi olla nauttimatta	☐	☐	☐	☐	☐
Tupakoivat nuoret painostavat muitakin nuoria tupakoimaan	☐	☐	☐	☐	☐
Alkoholi auttaa luomaan kontakteja, varsinkin vastakkaiseen sukupuoleen	☐	☐	☐	☐	☐
Tupakoivat nuoret ovat suosittuja	☐	☐	☐	☐	☐
Alkoholi kuuluu nuorten juhliin	☐	☐	☐	☐	☐
Alkoholin avulla voi unohtaa murheensa	☐	☐	☐	☐	☐
Tupakointi rentouttaa	☐	☐	☐	☐	☐
Alkoholia käyttävät nuoret ovat koviksia	☐	☐	☐	☐	☐
Alkoholi aiheuttaa ongelmia useille nuorille	☐	☐	☐	☐	☐
Tupakoivat nuoret ovat riippuvaisia tupakasta	☐	☐	☐	☐	☐
Alkoholinsaanti on liian helppoa nuorille	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhemmat ovat liian huolissaan nuorten alkoholinkäytöstä	☐	☐	☐	☐	☐
Kodit ovat välinpitämättömiä nuoren alkoholinkäytön suhteen	☐	☐	☐	☐	☐
Tupakoinnin vaaroista tulisi kertoa nuorille enemmän	☐	☐	☐	☐	☐
Alkoholimyynnin valvontaa tulisi tehostaa (alle 18-vuotiaille)	☐	☐	☐	☐	☐
Tupakoivia nuoria tulisi rangaista tupakoinnista	☐	☐	☐	☐	☐
Alkoholin vaarallisuudesta pitäisi puhua nuorille enemmän	☐	☐	☐	☐	☐

Vaikuttamiskeinot

33. Miten tehokkaana pidät seuraavia keinoja nuorten tupakoinnin ja alkoholinkäytön vähentämiseksi ja ehkäisemiseksi? (rastita jokaisesta kohdasta mielipidettäsi kuvaava vaihtoehto)

<i>Keino vähentämiseksi tai ehkäisemiseksi</i>	Erittäin tehokas	Melko tehokas	Ei kovin tehokas	Tehoton
Oma harkintakyky päihteisiin liittyvissä tilanteissa	☐	☐	☐	☐
Totuudenmukainen asiatieto päihteistä	☐	☐	☐	☐
Mahdollisuus keskustella päihteistä silloin, kun asia on ajankohtainen	☐	☐	☐	☐
Nuorilla on mielekästä tekemistä	☐	☐	☐	☐
Hyvät kaverisuhteet	☐	☐	☐	☐
Päihteettömien nuorten esimerkki	☐	☐	☐	☐
Hyvät suhteet vanhempiin	☐	☐	☐	☐
Vanhempien kasvatus ja ohjaus kotona esim.vanhempien asettamat säännöt	☐	☐	☐	☐
Vanhemmat tietävät missä nuoret liikkuvat	☐	☐	☐	☐
Omat vanhemmat eivät käytä alkoholia tai polta tupakkaa	☐	☐	☐	☐
Vanhemmat kadulla valvomassa nuoria	☐	☐	☐	☐
Päihdeopetus ja -keskustelu koulussa oppitunneilla	☐	☐	☐	☐
Tukioppilaiden pitämät tunnit	☐	☐	☐	☐
Mannerheimin Lastensuojeluliiton projektityöntekijän tunnit koululla	☐	☐	☐	☐
Oppilaiden ja vanhempien yhteiset tilaisuudet koululla	☐	☐	☐	☐
Alkoholista kärsineet tai tupakkasairauksiin sairastuneet kokemustensa kertojina	☐	☐	☐	☐
Nuorten parissa kadulla iltaisin toimivat nuorisotyöntekijät	☐	☐	☐	☐
Harrastusten yhteydessä käytävät keskustelut	☐	☐	☐	☐
Poliisin toteuttama nuorten alkoholinkäytön valvonta	☐	☐	☐	☐
Nuorten alkoholinkäyttöön keskittynyt palveleva puhelin	☐	☐	☐	☐
Alkoholimyynnin (alle 18-vuotiaille) valvonnan tehostaminen	☐	☐	☐	☐
Päihteiden käyttöön liittyvät keskustelusivut internetissä	☐	☐	☐	☐

<i>Keino vähentämiseksi tai ehkäisemiseksi</i>	Erittäin tehokas	Melko tehokas	Ei kovin tehokas	Tehoton
Nuorten lehtien asiantuntijavastaukset alkoholi- ja tupakkakysymyksiin	☐	☐	☐	☐
Television valistusohjelmat/ohjelmasarjat ja/tai mainonta	☐	☐	☐	☐
Idolien käyttö tupakoinnin ja alkoholinkäytön ehkäisyn viestittäjinä	☐	☐	☐	☐
Erilaiset päihdevastaiset teemapäivät ja kampanjat	☐	☐	☐	☐
Päihdevastaiset julisteet ja esitteet	☐	☐	☐	☐
Alkoholin ja tupakan hinnan nostaminen	☐	☐	☐	☐
Kielletään alkoholinkäyttö julkisissa tiloissa ja ulkona	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä ? _____	☐	☐	☐	☐

Kerro vielä, mitä mieltä olet kyselyyn vastaamisesta

34. Oliko vastaaminen

- mielenkiintoista ikävää
- opettavaista ajanhukkaa
- vaikeaa helppoa

35. Oliko kyselyssä jokin/joitakin kysymyksiä, joihin vastaaminen oli vaikeaa?

- ei
- kyllä, kerro vielä vaikeiden kysymysten numerot _____
- en osaa sanoa

KIITOS VASTAUKSISTASI!!!

Laita lomake vielä kirjekuoreen ja sulje kuori!

Kuva: Salla Keskinen

Seitsemäsluokkalaisten nuorten vanhempien kyselylomake

Hyvä Vastaja,

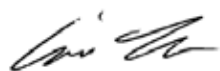
Seitsemännellä luokalla oleva nuorene on mukana Mannerheimin Lastensuojeluliiton ennaltaehkäisevän päihdetyön hankkeessa. Hankkeessa on tarkoituksena lisätä perheiden hyvinvointia, muun muassa ehkäisemällä nuorten päihdekokeiluja ja -käyttöä sekä vahvistamalla vanhempien päihdekasvatusvalmiuksia. Liitteestä löydätte hanketta koskevan esittelykirjeen, jossa hanketta on kuvattu tarkemmin.

Hankkeen toiminnan suunnittelua varten Jyväskylän yliopiston Terveystieteiden tutkimuskeskus toteuttaa tämän kyselylomaketutkimuksen. Kyselyt toteutetaan kaikkiaan viidessä koulussa neljällä paikkakunnalla. Kyselytutkimuksen tuloksista tiedotetaan vanhempia muun muassa vanhempainilloissa.

Kyselylomakkeeseen vastausaika on perjantaihin **2.11.2007** asti, johon mennessä toivomme teidän myös postittavan täytetyn kyselylomakkeen takaisin meille mukana olevassa kirjekuoressa (postimaksu maksettu).

Kaikki lomakkeen tiedot käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti. Tutkijoita lukuun ottamatta kukaan muu ei tule näkemään lomaketta. Tietoja ei käsitellä henkilöittäin, vaan isompina kokonaisuuksina. Vastatkaa kysymyksiin rehellisesti.

Vastauksenne ovat ensiarvoisen tärkeitä tutkimuksen onnistumisen kannalta!

Sami Kokko
tutkija
Terveystieteiden Tutkimuskeskus
Jyväskylän yliopisto

Lasse Kannas
professori
Terveystieteiden Tutkimuskeskus
Jyväskylän yliopisto

Mannerheimin Lastensuojeluliiton ennaltaehkäisevän päihdetyön hankkeessa tutkitaan myös seitsemäsluokkalaisten nuorten itsensä päihteisiin liittyviä kokemuksia ja mielipiteitä. Nuorene kuuluu tähän kohdejoukkoon. Nuorille suunnattua kyselyä varten pyydämme tässä vanhemman/ huoltajan lupaa. Lupa koskee syksyllä 2007 toteutettavaa alkukartoituskyselyä sekä keväällä 2010 vastaavasta aihepiiristä toteutettavaa seurantakyselyä.

Annan luvan _____ (seitsemäsluokkalaisten nuorene nimi) osallistumiselle Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevan ehkäisevän päihdetyön hankkeen kyselytutkimuksiin syksyllä 2007 ja keväällä 2010. Tutkimusaineisto kerätään kyselylomakkeilla ja saatuja aineistoja analysoidaan tutkimustarkoituksessa hankkeen kehittämisen ja onnistumisen arvioimiseksi. Tutkimuksen toteuttaa Jyväskylän yliopiston Terveyden edistämisen tutkimuskeskus. Tutkimukseen osallistuvien henkilöllisyys ei ole tunnistettavissa tutkimusraporteista. Tutkijoita sitoo henkilökohtaisten tietojen osalta vaitiolovelvollisuus.

_____, ____/____ 2007
paikka aika

Vanhemman / huoltajan allekirjoitus

Taustatiedot

1. Lomakkeeseen vastasi

- vain äiti
 vain isä
 äiti ja isä yhdessä
 joku muu/jotkut muut, kuka/ketkä _____

2. Nuorene sukupuoli

- tyttö poika

3. Nuorene syntymävuosi

--	--	--	--

Koti ja perhe

4. Kuuluuko perheeseen (rastita ruutu jokaisen kuuluvan kohdalla)

- äiti äitipuoli (tai isän naisystävä)
 isä isäpuoli (tai äidin miesystävä)
 isoäiti joku muu huoltaja, kuka? _____
 isoisä

5. Kuinka monta minuuttia vietätte aikaa nuorene kanssa

a) tavallisena arkipäivänä

jotain yhdessä tehden

--	--	--

minuuttia

samassa tilassa (esim. koti, auto)
ollen, mutta eri asioita tehden

--	--	--

minuuttia

b) tavallisena viikonlopun päivänä

jotain yhdessä tehden

--	--	--

minuuttia

samassa tilassa (esim. koti, auto)
ollen, mutta eri asioita tehden

--	--	--

minuuttia

6. Kuinka helppoa teidän on puhua nuorene kanssa häntä todella vaivaavista asioita?

- Erittäin helppoa
 Helppoa
 Vaikeaa
 Erittäin vaikeaa

7. Tiedättekö, missä nuorene viettää iltansa ja viikonloppunsa?

- aina
- useimmiten
- joskus
- harvoin

8. Tunnetteko nuorene useimmat ystävät?

- molemmat vanhemmat tuntevat
- vain isä tuntee
- vain äiti tuntee
- kumpikaan ei tunne

9. Oletteko huolissanne lähitulevaisuuden mahdollisista nuorene päihdekokeiluista?

- erittäin huolissamme
- melko huolissamme
- en/emme osaa sanoa
- emme juurikaan huolissamme
- emme ollenkaan huolissamme

10. Miten ajankohtaiseksi koette tupakka- ja alkoholikokeilut nuorene kohdalla?

- erittäin ajankohtaisiksi
- melko ajankohtaisiksi
- en/emme osaa sanoa
- emme juurikaan huolissamme
- emme ollenkaan huolissamme

11. Arvioi, kuinka suuri merkitys seuraavilla aikuisilla on nuorene tupakointi- ja alkoholinkäyttötapojen muotoutumiselle? Vastaa jokaisen tahon kohdalle.

Teillä vanhemmilla:	Opettajilla:	Harrastuksen ohjaajilla:
☐ erittäin suuri	☐ erittäin suuri	☐ erittäin suuri
☐ melko suuri	☐ melko suuri	☐ melko suuri
☐ melko vähäinen	☐ melko vähäinen	☐ melko vähäinen
☐ erittäin vähäinen	☐ erittäin vähäinen	☐ erittäin vähäinen

12. Millaisiksi koette omat voimavaranne ja kasvatusvalmiutenne kohdata mahdollisia nuorene tupakointi- ja alkoholikokeiluun liittyviä tilanteita?

Tupakointi ja alkoholikokeilut, nuoret (alle 18-vuotiaat) yleensä

13. Missä määrin arvioitte, että nuoret yleensä ovat kokeilleet tupakkaa, nuuskaa, alkoholia asuinalueellanne? (Merkittävä rasti jokaisen päihteen kohdalle).

	Tupakkaa	Nuuskaa	Alkoholia
kukaan ei ole kokeillut (siirry kysymykseen 17)	☐	☐	☐
vain harva on kokeillut	☐	☐	☐
noin puolet on kokeillut	☐	☐	☐
suurin osa on kokeillut	☐	☐	☐
kaikki ovat kokeilleet	☐	☐	☐

14. Missä arvioitte, että nuoret ovat tavallisimmin kokeilleet tupakkaa, nuuskaa, alkoholia asuinalueellanne (Merkittävä rasti kunkin päihteen osalta niihin kohtiin, joissa arvioitte nuorten tavallisimmin kokeilleen ko. päihdettä)?

	Tupakkaa	Nuuskaa	Alkoholia
ulkona kavereiden kanssa	☐	☐	☐
kotibileissä tai muissa juhlissa	☐	☐	☐
diskoissa tai nuorisotilan ulkopuolella	☐	☐	☐
kaverin kotona	☐	☐	☐
omassa kodissa	☐	☐	☐
muualla, missä _____	☐	☐	☐

15. Onko alle 18-vuotiaiden tupakan, nuuskan, alkoholin saanti asuinalueellanne mielestänne

	Tupakan	Nuuskan	Alkoholin
erittäin helppoa	☐	☐	☐
helppoa	☐	☐	☐
vaikeaa	☐	☐	☐
erittäin vaikeaa	☐	☐	☐

16. Mistä uskotte nuorten saavan tupakkaa, nuuskaa, alkoholia? (Merkitkää rasti ruutuun sen tahon/tahojen kohdalle, joilta uskotte nuorten saavan ko. päihteitä).

	Tupakkaa	Nuuskaa	Alkoholia
kavereilta	☐	☐	☐
sisaruksilta	☐	☐	☐
ostamalla itse	☐	☐	☐
vieras aikuinen ostaa	☐	☐	☐
varastamalla kaupasta tai kioskilta	☐	☐	☐
ottamalla kotoa luvatta	☐	☐	☐
vanhemmat ostavat	☐	☐	☐

Tupakointi ja alkoholikokeilut, oma 7. -luokkalainen nuori

17. Miten perheessänne suhtaudutaan nuorene tupakkakokeiluihin?

- ei sallita lainkaan
- sallitaan nuoren kokeilla
- sallitaan nuoren polttavan silloin tällöin
- sallitaan nuoren polttavan säännöllisesti

18. Onko nuorene koskaan kokeillut tupakkaa?

- ei (siirtykää kysymykseen 21)
- en/emme osaa sanoa (siirtykää kysymykseen 21)
- kyllä, on kokeillut

19. Kuinka usein arvioitte nuorene kokeilleen tupakkaa?

- kerran
- 2-3 kertaa
- 4-5 kertaa
- useammin kuin 5 kertaa

20. Kuinka usein uskotte perheenne nuoren tupakoivan tällä hetkellä?

- ei polta
- satunnaisesti, silloin tällöin
- säännöllisesti, muttei päivittäin
- päivittäin

21. Onko nuorene koskaan kokeillut nuuskaa?

- ei (siirtykää kysymykseen 24)
- en/emme osaa sanoa (siirtykää kysymykseen 24)
- kyllä, on kokeillut

22. Kuinka usein arvioitte nuorene kokeilleen nuuskaa?

- kerran
- 2-10 kertaa
- useammin kuin 10 kertaa

23. Kuinka usein uskotte nuorene käyttävän nuuskaa tällä hetkellä?

- ei käytä
- satunnaisesti, silloin tällöin
- säännöllisesti, muttei päivittäin
- päivittäin

24. Miten perheessänne suhtaudutaan nuorene alkoholikokeiluihin?

- ei sallita lainkaan
- sallitaan nuoren maistaa alkoholia aikuisten seurassa
- sallitaan nuoren juoda muutaman alkoholiannoksen vanhempien valvonnassa
- sallitaan nuoren juovan alkoholia nuorten omissa juhlissa

25. Onko nuorene koskaan kokeillut alkoholia?

- Ei (siirtykää kysymykseen kysymykseen 28)
- En/emme osaa sanoa (siirtykää kysymykseen 28)
- Kyllä, on kokeillut

26. Kuinka usein arvioitte nuorene kokeilleen alkoholia?

- kerran
- 2-3 kertaa
- 4-5 kertaa
- Useammin kuin 5 kertaa

27. Miten usein olette joutuneet puuttumaan nuoren alkoholinkokeiluihin?

- emme kertaakaan
- kerran
- muutamia kertoja
- usein

Yhteistyö

28 Kenen kanssa olette keskustelleet **oman nuorene** tupakointiin tai alkoholikokeiluihin liittyvistä asioista viimeisen vuoden aikana? (Vastatkaa jokaisen tahon kohdalle.)

	Kyllä	Ei
opettajan/opettajien kanssa	☐	☐
kouluterveydenhoitajan kanssa	☐	☐
toisten samanikäisten nuorten vanhempien kanssa	☐	☐
muiden, keiden? _____	☐	☐
en/emme kenenkään kanssa	☐	☐

29. Onko mielestänne tärkeää, että vanhemmat, opettajat ja kouluterveydenhoitaja ovat yhteistyössä nuorten päihdekokeilujen/-käytön ennaltaehkäisyn toteutuksessa?

ei

kyllä, millaista yhteistyötä toivotte Lisää päihdeaiheisia vanhempainiltoja

Kolmikantakeskustelut (nuori, vanhemmat ja luokan vastuuopettaja)

Myös terveydenhoitaja mukana keskusteluissa

Kodin ja koulun yhteisiä vapaa-ajan tapahtumia

Vanhemmat mukana terveystarkastuksissa

Muuta, mitä _____

30. Haluatteko enemmän perheen ulkopuolista tukea nuorta koskevissa päihdeasioissa kuin nyt saatte?

ei

kyllä, millaista tukea toivotte Tietoa nuorten palveluista ja auttavista tahoista

Kirjallista tietoa päihdeistä vanhemmille

Keskusteluja toisten samanikäisten nuorten vanhempien kanssa päihdeaiheesta

Asiantuntijaluentoja esim. poliisi, päihdetyöntekijä, nuorisotyöntekijä

Yhteiset sopimukset perheiden kesken esim. kotiintuloajat, yökyläilyt

Kaikki vanhemmat sitoutuvat ilmoittamaan päihtyneen nuoren vanhemmille asiasta

Muuta, mitä _____

Mielipiteitä ja arvioita vaikuttamiskeinoista

31. Ihmisillä on erilaisia käsityksiä siitä, mikä olisi hyväksyttävää ja mikä ei.

a) Miten suhtaudutte seuraaviin asioihin **oman nuorene** käyttäytymisessä? Vastatkaa joka kohtaan.

	Hyväksymme	Hyväksymme jossain määrin	En/emme hyväksy
Kotiintuloaikojen noudattamatta jättäminen	☐	☐	☐
Läksyjen tekemättä jättäminen	☐	☐	☐
Tupakointi silloin tällöin	☐	☐	☐
Säännöllinen tupakointi	☐	☐	☐
Alkoholin käyttö ainakin kerran kuukaudessa	☐	☐	☐
Alkoholin juominen humalaan	☐	☐	☐
Nuuskan käyttö	☐	☐	☐
Huumeiden kokeilu	☐	☐	☐

b) Miten suhtaudutte seuraaviin asioihin **aikuisten** käyttäytymisessä teidän perheessänne? Vastatkaa joka kohtaan.

	Hyväksymme	Hyväksymme jossain määrin	En/emme hyväksy
Tupakointi silloin tällöin	☐	☐	☐
Säännöllinen tupakointi	☐	☐	☐
Alkoholin käyttö ainakin kerran kuukaudessa	☐	☐	☐
Alkoholin juominen humalaan	☐	☐	☐
Nuuskan käyttö	☐	☐	☐
Huumeiden kokeilu	☐	☐	☐

32. Missä määrin seuraavat väittämät vastaavat mielipidettänne? (rastittakaa kustakin väittämästä sopivin vaihtoehto)

Väittämä	Täysin samaa mieltä	Samaa mieltä	En/emme osaa sanoa	Eri mieltä	Täysin eri mieltä
Alkoholin ja tupakan myynnin ikäraja on sopiva	☐	☐	☐	☐	☐
Aikuiset käyttävät liikaa alkoholia	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhempien ja nuorten läheinen suhde ja hyvä keskusteluyhteys ovat tärkeitä murrosiässä	☐	☐	☐	☐	☐
Nuoren kavereilla on suurempi merkitys kuin vanhemmilla nuorten päihdekokeilujen suhteen	☐	☐	☐	☐	☐
Nuorten päihdekokeilut ovat vähentyneet viime vuosina	☐	☐	☐	☐	☐

32. jatkuu...

Väittämä	Täysin samaa mieltä	Samaa mieltä	En/emme osaa sanoa	Eri mieltä	Täysin eri mieltä
Vanhemmat eivät voi nuorten päihteiden käytölle mitään	☐	☐	☐	☐	☐
Media, elokuvat, TV, pelit yms. vaikuttavat paljon nuorten päihteitä koskeviin käsityksiin	☐	☐	☐	☐	☐
Alkoholi on onnistuneiden juhlien edellytys aikuisilla	☐	☐	☐	☐	☐
Nuorten täysraittius on lisääntynyt 2000-luvun taitteesta lähtien	☐	☐	☐	☐	☐
Alkoholi kuuluu nuorten juhliin	☐	☐	☐	☐	☐
Nuorten päihteiden käyttöön ei puututa riittävän ajoissa	☐	☐	☐	☐	☐
Tupakointi rentouttaa	☐	☐	☐	☐	☐
Alkoholi aiheuttaa ongelmia useille nuorille	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhemmat ovat liian huolissaan nuorten päihteidenkäytöstä	☐	☐	☐	☐	☐
Suomalaiset nuoret eivät ole sen humalahakuisempia kuin muutkaan eurooppalaiset nuoret	☐	☐	☐	☐	☐
Selkeistä päihdepoliisäännöistä sopiminen ehkäisee ristiriitoja nuorten kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Koululle ja opettajille kuuluu päävastuu nuorten päihteiden käytön ennaltaehkäisystä	☐	☐	☐	☐	☐
Alkoholi kuuluu suomalaiseen kulttuuriin	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhempien tulee aina puuttua nuorten päihteiden käyttöön	☐	☐	☐	☐	☐
Tupakoinnin vaaroista tulisi kertoa nuorille enemmän	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhempien on tärkeää tuntea nuoren kaveripiiri	☐	☐	☐	☐	☐
Alkoholinmyynnin valvontaa tulisi tehostaa (alle 18-vuotiaille)	☐	☐	☐	☐	☐
Tupakoivia nuoria tulisi rangaista tupakoinnista	☐	☐	☐	☐	☐
Alkoholin vaarallisuudesta pitäisi puhua nuorille enemmän	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhempien on tärkeää tuntea myös nuoren ystävien vanhemmat	☐	☐	☐	☐	☐
Joka neljäs 16-vuotias tupakoi päivittäin	☐	☐	☐	☐	☐

33. Mitä mieltä olette seuraavista keinoista nuorten tupakoinnin ja alkoholinkokeilujen/-käytön vähentämiseksi ja ehkäisemiseksi? (Rastittakaa jokaisesta kohdasta sopivin vaihtoehto)

<i>Keino vähentämiseksi tai ehkäisemiseksi</i>	Erittäin tehokas	Melko tehokas	Ei kovin tehokas	Tehoton
Nuoren oma harkintakyky päihteisiin liittyvissä tilanteissa	☐	☐	☐	☐
Totuudenmukainen asiantieto päihteistä	☐	☐	☐	☐
Nuorella on mahdollisuus keskustella päihteistä silloin, kun asia on ajankohtainen	☐	☐	☐	☐
Nuorilla on mielekästä tekemistä	☐	☐	☐	☐
Nuorella on hyvät kaverisuhteet	☐	☐	☐	☐
Päihdeettömien nuorten esimerkki	☐	☐	☐	☐
Hyvät suhteet vanhempiin	☐	☐	☐	☐
Vanhempien kasvatusta ja ohjausta kotona esim. vanhempien asettamat säännöt	☐	☐	☐	☐
Vanhemmat tietävät missä nuoret liikkuvat	☐	☐	☐	☐
Vanhemmat eivät käytä alkoholia tai polta tupakkaa	☐	☐	☐	☐
Vanhempien toteuttama valvonta esim. paikallisten kylä-/kaupunkitapahtumien aikana	☐	☐	☐	☐
Päihdeopetus ja -keskustelu koulussa oppitunneilla	☐	☐	☐	☐
Tukioppilaiden pitämät tunnit	☐	☐	☐	☐
Mannerheimin Lastensuojeluliiton projektityöntekijän tunnit koululla	☐	☐	☐	☐
Oppilaiden ja vanhempien yhteiset tilaisuudet koulussa	☐	☐	☐	☐
Alkoholista kärsineet tai tupakkasairauksiin sairastuneet kokemustensa kertojina	☐	☐	☐	☐
Nuorten parissa kadulla iltaisin toimivat nuorisotyöntekijät	☐	☐	☐	☐
Harrastusten yhteydessä käytävät keskustelut	☐	☐	☐	☐
Poliisin toteuttama nuorten alkoholinkäytön valvonta	☐	☐	☐	☐
Nuorten alkoholinkäyttöön keskittynyt palveleva puhelin	☐	☐	☐	☐
Alkoholinmyynnin (alle 18-vuotiaille) valvonnan tehostaminen	☐	☐	☐	☐
Päihdeiden käyttöön liittyvät keskustelusivut internetissä	☐	☐	☐	☐
Nuorten lehtien asiantuntijavastaukset alkoholi- ja tupakkakysymyksiin	☐	☐	☐	☐

Keino vähentämiseksi tai ehkäisemiseksi	Erittäin tehokas	Melko tehokas	Ei kovin tehokas	Tehoton
Television valistusohjelmat/ohjelmasarjat ja/tai mainonta	☐	☐	☐	☐
Idolien käyttö tupakan ja alkoholinkäytön ehkäisyn viestittäjinä	☐	☐	☐	☐
Erilaiset päihdevastaiset teemapäivät ja kampanjat	☐	☐	☐	☐
Päihdevastaiset julisteet ja esitteet	☐	☐	☐	☐
Alkoholin ja tupakan hinnan nostaminen	☐	☐	☐	☐
Kielletään alkoholinkäyttö julkisissa tiloissa ja ulkona	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? _____	☐	☐	☐	☐

34. Kuinka tarpeellisenä pidätte tätä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Ennaltaehkäisevän päihdetyön (EPT) -hanketta?

- erittäin tarpeellisenä
 melko tarpeellisenä
 melko tarpeettomana
 erittäin tarpeettomana

35. Missä määrin tunnette EPT -hankkeen toimintaa, tavoitteita ja sisältöjä?

- erittäin hyvin
 melko hyvin
 melko huonosti
 en/emme tunne ollenkaan

36. Missä määrin olette keskustelleet nuorene kanssa EPT -hankkeen toiminnan myötä esiin nousseista asioista?

- erittäin paljon
 melko paljon
 jonkin verran
 en/emme ollenkaan

37. Minkälaista yhteistyötä ja/tai toimintamuotoja haluaisitte MLL-EPT-hankkeen toteuttavan a) nuorten, b) vanhempien kanssa?

Voitte myös kirjoittaa tähän kohtaan, jos teillä on jotain muuta tähän kyselyyn tai hankkeeseen liittyvää kommentoitavaa.

KIITOS KYSELYYN VASTAAMISESTA!!!

Muistakaa vielä postittaa lomake!

3954113073

